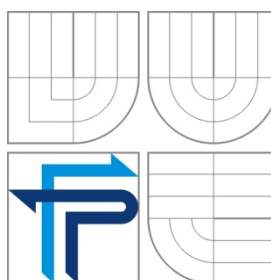

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
DEPARTMENT OF FINANCE

ANALÝZA MOŽNOSTI ZDANĚNÍ INVESTIČNÍCH NÁSTROJŮ

ANALYSIS OF POSSIBILITY TAXATION INVESTITURE INSTRUMENTS

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

TOMÁŠ KUČA

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

JUDR. ING. JAN KOPÍŠKA

BRNO 2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kuchař Tomáš

Daňové poradenství (6202R006)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Analýza možnosti zdanění investičních nástrojů

v anglickém jazyce:

Analysis of Possibility Taxation Investiture Instrument

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Vymezení problému a cíle práce

Teoretická východiska práce

Analýza problému a současné situace

Vlastní návrhy řešení, přínos návrhů řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Seznam odborné literatury:

DVOŘÁKOVÁ, L.: Daně I. Praha: Bilance, 2000. 284 s. ISBN 80-86371-04-2.

KUBÁTOVÁ, K.: Daňová teorie – úvod do problematiky. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7357-423-9.

POLÁK, M., KOPŘIVA, J. a BARANYKOVÁ, M.: Daň z příjmů fyzických osob 2008. 3. vyd. Brno: CERM, 2008. 91 s. ISBN 978-80-214-3729-6.

VYBÍHAL, V.: Zdaňování příjmů fyzických osob 2009 – praktický průvodce. 5. vyd. Praha: GRADA, 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-2998-5.

ŠIROKÝ, J.: Daňové teorie: s praktickou aplikací. 2. vyd. Praha :C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Ing. Jan Kopřiva

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2009/2010.

L.S.

Ing. Pavel Svirák, Dr.
Ředitel ústavu

doc. RNDr. Anna Putnová, Ph.D., MBA

V Brně, dne 20.05.2010

Abstrakt

Tato bakalářská práce pojednává o možných způsobech zdanění příjmů z investičních nástrojů podle platné legislativy. Zdanění investičních nástrojů je velmi specifickou oblastí z hlediska podmínek stanovených zákonem o daních z příjmu. Složitost danového systému a zejména rozmanitost v možnostech dosahování těchto příjmů vyžaduje plné pochopení dané problematiky.

V této bakalářské práci se budu zabývat jak teoretickým východiskem, tak i analýzou současné situace a možnostmi danové optimalizace.

Klíčová slova

Investiční nástroje, daně z příjmu, obchodování s investičními nástroji, optimalizace danové povinnosti.

Abstract

This bachelor thesis discusses the possible taxation methods of incomes from investiture instruments in accordance with the actual legislation. Taxation of investiture instruments is very specific domain in terms of conditions defined by law of income tax. The complexity of taxation system and especially the diversity in possibilities of obtaining of these incomes requires complete comprehension of the problem. In this bachelor thesis, I will work with the theoretic dates, the analysis of contemporary situation and the possibilities of tax optimization.

Key words

Investiture instruments, income tax, trading with investiture instruments, tax optimization

Bibliografická citace

KUCHA, T. *Analýza možnosti zdanění investičních nástrojů*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2010. 61 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Ing. Jan Kopíva.

estné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval jsem ji samostatně.
Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušil autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 23.5.2010

.....

Tomáš Kucha

Poděkování

Děkuji tímto panu JUDr. Ing. Janu Kopřivovi, vedoucímu mé bakalářské práce, za odborné vedení, rady a připomínky poskytnuté při zpracovávání této práce.

Úvod.....	10
Cíle bakalářské práce.....	11
Metody použité při zpracování bakalářské práce.....	11
1. Teoretická východiska.....	12
1.1 Vymezení pojmů	12
1.1.1 Investiční nástroje	12
1.1.2 Podmínky daní	12
1.1.3 Daň	12
1.1.4 Daňová povinnost	13
1.1.5 Daňové rezidentství	13
1.1.6 Příjmy osvobozené od daní	14
1.1.7 Základ daní	14
1.1.8 Obchodník s cennými papíry.....	14
1.2 Investiční nástroje.....	15
1.2.1 Investiční cenné papíry	15
1.2.2 Cenné papíry kolektivního investování.....	16
1.2.3 Opce	17
1.2.4 Futures.....	18
1.2.5 Měnové páry.....	19
1.2.5 Swapy.....	19
1.3. Možnosti obchodování s investičními nástroji.....	20
1.3.1 Tuzemské společnosti	20
1.3.2 Zahraniční společnosti	21
1.3.3 Technické aspekty obchodování s investičními nástroji.....	22
2. Analýza daňových investičních nástrojů podle současných daňových zákonů	24
2.1 Investiční nástroje.....	24
2.1.1 Investiční cenné papíry	24
2.1.2 Cenné papíry kolektivního investování.....	26
2.1.3 Opce	27
2.1.4 Futures.....	28
2.1.5 Měnové páry.....	30
2.2 Základ daní	30
2.2.1 Výdaje související s obchodováním.....	30
2.2.2 Příležitostnáinnost	31
2.2.3 Daňové přiznání.....	31
2.2.4 Příjmy z cizích měn	32
2.2.5 Stanovení základu daní FO.....	32
2.3 Offshore společnosti	33
3. Příklady (praktická část).....	35
Příklad 1.....	35
řešení 1.....	37
Příklad 2.....	40

ešení 2.....	41
P íklad 3.....	44
ešení 3.....	45
P íklad 4.....	46
ešení 4.....	46
4. Návrh zlepšení zákona o daních z p íjmu.....	49
4.1 Vazba na zákon o podnikání na kapitálovém trhu.....	49
4.2 Hodnota podkladového aktiva.....	50
4.3 Zdan ní tzv. shortování investí níh nástroj	50
4.4 Zdan ní opcí a p íjm souvisejících	51
Záv r.....	52
Zdroje	54
Seznam tabulek.....	57
Seznam p íloh.....	57

Úvod

Bakalářská práce pojednává o zdanění příjmů z operací s investičními nástroji. Investiční nástroje jsou nedílnou součástí současného finančního trhu, který se neustále dynamicky vyvíjí, a proto se legislativa pojednávající o tomto odvětví ekonomiky musí přizpůsobovat těmto změnám a reagovat na ně. Dnes je možnost generovat finanční příjmy z široké škály různých finančních a investičních nástrojů, dosažitelných jak institucionálními investory, tak i investory drobnými z domácností. Nicméně souasný platný zákon o zdanění příjmů je v tomto ohledu minimálně nedostatečný, výklad přinejmenším nejasný, nehledě na to, že v realitě se mnozí lidé z oblasti daňové správy s konkrétními investičními nástroji nesetkali a zákon jim oporu nenabízí.

Danou problematiku zpracovává kromě zákona o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. také zákon o podnikání na kapitálovém trhu č. 256/2004 Sb. Tento zákon přinesl nové pojetí pohledu na investiční nástroje, zatím však do zdanění příjmu z investičních nástrojů příliš nezasahuje. Proto se v bakalářské práci zaměřím zejména na analýzu těchto dvou právních dokumentů.

Bakalářská práce je strukturována do těchto základních částí. V té první specifikuji základní pojmy týkající se předmětu práce, a to jak z oblasti daňové teorie, tak i oblasti investičních nástrojů a možností obchodování s nimi, pohled souasných zákonů. V druhé části se zaměřím na zhodnocení současného stavu v oblasti poznávání příjmu z obchodování s investičními nástroji, povinnostmi vyplývajících z jejich držby a také možnosti správce daně v případě kontroly. V této části pak na názorných příkladech konkrétních investičních nástrojů uvedu způsob jejich zdanění v praxi a způsob optimalizace při obchodování s nimi. V této části tedy bude uvedeno, jakým způsobem bude moci investor ušetřit na daních, pokud využije znalostí zákona a zároveň možností, které se mu na tomto poli nabízejí.

Cíle bakalářské práce

V bakalářské práci seznámím čtenáře se současnými možnostmi obchodování s investičními nástroji, současný pohled zákona o daních z příjmu na tuto problematiku a hlavně jeho účinnost a také se základními pojmy vyplývajícími z tohoto zákona.

Dalším cílem bakalářské práce je návrh zlepšení zákona o daních z příjmu vzhledem k jeho účinnosti, formou konkrétních příkladů objasní možnosti zdanění investičních nástrojů a zároveň poskytnout zájemcům i daňovým poplatníkům, jichž se zdanění příjmu z investičních nástrojů týká, ucelený pohled sloužící k jejich vlastní informovanosti, protože daňový dopad hraje v případě aktivního investování i spekulacích zásadní roli a přímo ovlivňuje míru ziskovosti.

Metody použité při zpracování bakalářské práce

Metody použité při zpracování bakalářské práce se budou lišit podle povahy jednotlivých částí práce. V první části pracuji s metodou analýzy, kdy situaci v oblasti zdanění investičních nástrojů rozeberu na jednotlivé části, tedy konkrétní investiční nástroje, jejich zdanění, vliv na daňovou povinnost atd. Zde bude také použita metoda komparace, kdy budu srovnávat jednotlivé situace. V části praktické pak použiji metodu syntézy, kdy z jednotlivých dílčích případů budu sestavovat daňovou povinnost.

1. Teoretická východiska

1.1 Vymezení pojmů

1.1.1 Investiční nástroje

Pod pojmem investiční nástroje si můžeme představit ledacos, ucelený pohled nám přináší zákon o podnikání na kapitálovém trhu .256/2004 Sb. Ten v §3 odstavci 1 stanovuje přesný výčet toho, co je pro účely tohoto zákona stanoveno jako investiční nástroj a zákon .586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění p.p. (dále jen ZDP) na něj v určitých pasážích odkazuje. Mezi investiční nástroje tak patří investiční cenné papíry, opční kontrakty, futures kontrakty, swapové obchody, forwardy, nástroje kolektivního investování, tedy akcie a podílové listy investičních a podílových fondů.¹

1.1.2 Předmět daně

Předmětem daně z příjmu fyzických osob jsou jednotlivé rozlišené příjmy, tedy ze závislé činnosti a funkční požitky, z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti, z kapitálového majetku, z pronájmu a ostatní příjmy. *Předmětem daně z příjmu právnických osob jsou pak příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem, není-li v zákoně stanoveno jinak.*²

1.1.3 Daň

Pro jasnější vymezení pojmu daň uvádím definici, jak ji napsala K.Kubátová: *Daň je obecně definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúplatná a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoroční placení daně z příjmu) nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností (např. při převodu nemovitosti).*³

¹ Zákon .256/2004 Sb. §3 odst.1

² Zákon .586/1992 Sb. §18 odst.1

³ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 2008, s.13.

V kontextu práce se bude jednat o daň z příjmu, kterou musí odvést každý poplatník uskutečňující operace s investičními nástroji, ze kterých mu podle ZDP vznikla daňová povinnost.

1.1.4 Daňová povinnost

Pojem „daňová povinnost“ není zákony jasně definován. Právní předpisy pouze definují vznik daňové povinnosti, který nastává okamžikem, kdy nastaly skutečnosti zakládající daňovou povinnost podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění p.p., nebo zvláštních předpisů (zejména jednotlivých daňových zákonů).⁴

Daňová povinnost vzniká tedy poplatníkovi již tehdy, kdy nastaly první skutečnosti, které podle jednotlivých daňových zákonů zakládají její vznik, nikoliv tedy až jejím přiznáním, vyměněním nebo splatností. Daňová povinnost tedy vzniká okamžikem dosažení zdanitelného příjmu, v případě operací s investičními nástroji tedy dosažením zisku. Pro vznik a posouzení daňové povinnosti v případě operací s investičními nástroji je tak pro vznik daňové povinnosti zásadní uzavření nebo ukončení této operace.

1.1.5 Daňové rezidentství

Daňovými rezidenty jsou v případě fyzických osob poplatníci, kteří mají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržují, v případě osob právnických pak poplatníci, kteří mají v České republice sídlo, nebo místo svého vedení, kterým se rozumí adresa místa, ze kterého jsou řízeni.⁵ Pokud je osoba daňovým rezidentem České republiky, je jeho daňová povinnost v České republice neomezená, v České republice jsou tedy zdaněny jeho celosvětové příjmy bez ohledu na stát, ve kterém se nachází zdroj příjmu. Toto je důležitá okolnost pro posuzování operací s investičními nástroji v případech, kdy má poplatník zřízení obchodní úřet v zahraničí, případně uskutečňuje operace se zahraničními investičními nástroji, v tomto případě je nutno přihlídnout i k Smlouvě o zamezení dvojího zdanění s danou zemí, pokud existuje.

⁴ Daňová povinnost. [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=da_066.htm.

⁵ Zpracováno dle zákona č. 586/1992 Sb.

1.1.6 P íjmy osvobozené od dan

Jde o p íjmy, jejichž p edm t dan není zapo ítán do základu dan . Z toho vyplývá, že z daného p edm tu dan nebo jeho ásti nebude vypo ítána ani zaplacená da . ZDP stanovuje pro operace s investicími cennými papíry podmínky pro osvobození od dan .

1.1.7 Základ dan

Základ dan je souhrn všech p íjm z p edm tu dan , snížený o výdaje prokazateln vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, vyjád ený v pen žních nebo naturálních jednotkách, ze kterého se vypo ítá da . P íjmy z operací s investicími nástroji tedy vstupují do základu dan poplatníka, mohou tvo it jeho jediné zdanitelné p íjmy. Problematika základu dan fyzických osob je postižena v §5 ZDP, právnických osob pak v §23 ZDP.⁶

1.1.8 Obchodník s cennými papíry

Pojem obchodník s cennými papíry definuje §5 zákona .256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve zn ní p.p. Obchodník s cennými papíry je právnická osoba, která poskytuje investiční služby na základ povolení eské národní banky k innosti obchodníka s cennými papíry.⁷ Po registraci u NB m že poskytovat i jiné služby na finančním trhu, eský investor m že ovšem použít služeb zahrani ního obchodníka s cennými papíry, na n jž se eské bankovní p edpisy nevztahují. Z hlediska operací s investicími nástroji plní roli zprost edkovatele operace, zpravidla vyplácí p íjmy z operací, jeho podklady slouží poplatníku dan k prokázání p íjm správci dan , obchodník s cennými papíry registrovaný u NB má informa ní povinnost k správci dan . V této práci mohu krom pojmu obchodník s cennými papíry používat ještě pojem broker, který má z hlediska této práce stejný význam, broker, který nabízí služby obchodování na burze musí samoz ejm spl ovat podmínky obchodníka s cennými papíry, jedná vždy na cizí ú et a riziko, tzn. plní pouze p íkazy klienta⁸

⁶ PIKAL, V., ŠIMÁK, P. *Slabiká dan z p íjmu fyzických osob*. 2002, s.108.

⁷ Zákon .256/2004 Sb. §5, ve zn ní p.p.

⁸ VESELÁ, J. *Investování na kapitálových trzích*. 2007, s.670.

1.2 Investiční nástroje

Jak již bylo zmíněno výše, investiční nástroje definuje zákon .256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění p.p., patří mezi n rozlišené finanční instrumenty.

S mnohými z nich lze dnes aktivně obchodovat i v případě kolektivního investování se podílet na profitu, a to i samostatnou individuální formou, a tak není divu, že případné zisky by mly být součástí základu dan pro vyměnění dan z příjmu. V následujících řádcích uvedu pohled obchodovatelných investičních nástroj .

1.2.1 Investiční cenné papíry

Investiční cenné papíry jsou asi nejvtší skupinou obchodovatelných aktiv. Výše zmíněný zákon o podnikání na kapitálovém trhu .256/2004 Sb. definuje v §3 odst. 2 investiční cenné papíry takto:

Investičními cennými papíry jsou zejména

a) akcie nebo obdobné cenné papíry představující podíl na společnosti nebo jiné právnické osob ,

b) dluhopisy nebo obdobné cenné papíry představující právo na splacení dlužné částky,

c) cenné papíry nahrazující cenné papíry uvedené v písmenech a) a b),

d) cenné papíry opravující k nabytí nebo zcizení investičních cenných papír uvedených v písmenech a) a b),

e) cenné papíry, ze kterých vyplývá právo na vypořádání v penězích a jejichž hodnota je určena hodnotou investičních cenných papír , m nových kurz , úrokových sazeb, úrokových výnos , komodit nebo finančních index i jiných kvantitativních vyjádřených ukazatel .⁹

Investičními cennými papíry jsou tedy akcie, dluhopisy a cenné papíry vztahující se k nějakému podkladovému aktivu. Akcie je cenný papír, který potvrzuje, že jeho majitel vložil určitý kapitál do akciové společnosti, jsou s ním spojena určitá práva, jako například právo na podíl na zisku (dividenda), právo úasti a hlasování na valné hromadě nebo podíl na likvidacním zstatku. Jsou samozřejmě různé druhy akcií, jejich pohled je však mimo rozsah této práce. Z pohledu této práce je však podstatné, že akcie

⁹Zákon .256/2004 Sb. §3 odst.1

jsou velice rozšířené jako obchodní aktivum, jsou obchodovatelné prostřednictvím burzy cenných papírů (u nás Burza cenných papírů Praha, zahraniční například NYSE- New York Stock Exchange) a mimoburzovních licencovaných trhů (český RM-Systém, zahraniční NASDAQ), kde jsou jejich ceny určovány pomocí nabídky a poptávky.¹⁰ Investor z České republiky má možnost přístupu na burzu prostřednictvím mnohých zprostředkovatelů (například Brokerjet České spořitelny, Fio burzovní společnost a.s., zahraniční Saxo Bank, Interactive Brokers atd.). Na burzách také obchodují institucionální investoři, jako banky, fondy a ostatní subjekty s právem vstupu na burzu. Z hlediska daně z příjmu jsou dležité možnosti příjmu formou dividend a rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou, případně takzvaném krátkém (prázdném, short) prodeji pak rozdíl mezi prodejní a nákupní cenou.

Dluhopisy pak představují cenný papír vydaný emitentem z důvodu získání peněžních prostředků, je také obchodovatelný na mnohých sekundárních burzovních trzích. Dluhopisy mohou být emitovány například vládami, bankami, velkými firmami, atd. Dluhopisy mohou být obchodovány na primárních, sekundárních, veřejných i neveřejných trzích. Hlavní příjem z nich plynoucí spoívá v obdržení úroku za zaplacení částky v nominální hodnotě dluhopisu (kupón), v případě obchodovatelných dluhopisů pak také rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou, případně rozdíl mezi nominální a prodejní cenou, určenou kurzem na promptním trhu.¹¹

Další možností jsou pak cenné papíry, jejichž hodnota je určena souasnou hodnotou podkladového aktiva. Do této možnosti pak spadají například v zahraničí hodně rozšířené ETF certifikáty nebo různé druhy investičních certifikátů emitované investičními společnostmi a bankami, které spravují portfolia akcií, obsažená v jednotlivých akciových indexech. Cena ETF certifikátu je pak stanovena poměrovou částí ceny podkladového indexu. Investor profituje z pohybu ceny, příjmem se stává rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou.

1.2.2 Cenné papíry kolektivního investování

Mezi nejrozšířenější cenné papíry kolektivního investování řadíme akcie investičních fondů a podílové listy podílových fondů spravovaných investiční

¹⁰ REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. 2008. s.54-58.

¹¹ Tamtéž, s.365-366.

společností. Zásadní rozdíl mezi nimi spoívá v právní formě. Zatímco investiční fond je ze zákona akciová společnost zapisovaná do obchodního rejstříku, pak podílový fond je pouze suma aktiv spravovaná investiční společností. Podílové listy jsou cenným papírem, který představuje podíl podílníka na majetku v podílovém fondu. V České republice je možno zakládat investiční a podílové fondy pouze na dobu 10 let, po jejich uplynutí jsou rozpuštěny. Tyto fondy mohou mít velmi konzervativní, ale také agresivní investiční strategii, stejně tak mohou investovat do rozličných typů aktiv. Investiční nástroje, do kterých fond může v České republice investovat, definuje vyhláška č. 235/2009 Sb., ve znění p.p. Dále cenné papíry strukturovaných fondů kolektivního investování, což jsou z právního hlediska podílové fondy uzavřeného typu, které emitují sekuritizované deriváty s pákovým efektem participující na změnách cen podkladových aktiv. řadíme mezi ně například warranty i knock-out certifikáty. Cenné papíry kolektivního investování mohou být obchodovány jak na trzích burzovního typu, tak také takzvaně na OTC trzích, tedy „přes přepážku“.¹²

Příjem plynoucí z držby akcií investičního fondu a podílových listů spoívá v rozdílu mezi nákupní a prodejní cenou.

1.2.3 Opce

Opční kontrakty jsou investiční nástroje, které jsou využívány ke spekulativním účelům nebo zajišťovacím účelům. Opční kontrakt dává majiteli právo koupit (v případě kupní-call opce) nebo prodat (v případě prodejní-put opce) ve sjednaný okamžik podkladové aktivum za předem stanovenou cenu. Kupující za opci zaplatí opční prémii, která je v porovnání s cenou podkladového aktiva velmi malá, čímž vzniká značná finanční páka, opce mohou být značně ziskové, při zvolení vhodné strategie pak lze účinně řídit riziko ztráty. S blížícím se termínem expirace opce se její hodnota mění v závislosti na změnách ceny podkladového aktiva, kupující má v době expirace právo opci uplatnit, může ji však v případě nepříznivého vývoje ceny podkladového aktiva nechat vypršet a svoje právo neuplatnit. Druhá strana (vypisovatel opce) od kupujícího obdržela opční prémii (tedy jistý příjem), má však povinnost prodat i koupit (podle typu opce) dohodnuté podkladové aktivum. S opcemi se obchoduje jak na

¹² REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. 2008. s.526-531.

specializovaných opních burzách, tak smluvně mimo burzy. Pro spekulativní účely jsou opce obzvláště vhodné, protože umožní profitovat i v případě, kdy se cena podkladového aktiva nehýbe.¹³

Mezi příjmy z obchodování s opcemi patří rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou opce, v případě vyřizování opcí pak inkasovaná opční premie.

1.2.4 Futures

Futures kontrakty jsou zvláštní druhem termínovaných investičních nástrojů. Prof. O. Rejnuš na toto téma uvádí: *Kontrakty typu futures představují standardizované burzovní obchody uzavírané na speciálních termínovaných burzách, jejichž prostřednictvím jsou příslušná podkladová aktiva obchodována vždy k pevným, burzovními pravidly předem určeným termínům vyřizování.*¹⁴

Futures kontrakty lze obchodovat jak pro spekulaci na vzestup kurzu (tzv. dlouhá/long/býčí pozice), tak pro spekulaci na pokles kurzu (tzv. krátká/short/medvědí pozice), a to tím způsobem, že pozici neotevíráme koupí future kontraktu, ale jeho prodejem, a pozici uzavíme koupí futures kontraktu.

Hodnota futures kontraktu se může vztahovat ke kurzu nebo hodnotě cenných papírů, k novému kurzu, komoditám, úrokovým mírám, finančním indexům, derivátům a k mnohým jiným podkladovým aktivům. U futures kontraktu stejně jako u opcí působí značná finanční páka (tzv. leverage), nebo při otevření pozice nám broker zablokuje pouze tzv. margin, se kterým ovládáme celou hodnotu kontraktu, která je až 95-krát vyšší než hodnota kontraktu. Z toho vyplývá opatrná potenciální výnosnost obchodu, ale stejně tak možnost značné ztráty. Spolu s opcemi a obchodováním na tzv. forexových trzích, což je obchodování s novými páry, se obchodování futures kontraktů řadí na vrchol finančních spekulací, což se týká i potenciální ziskovosti obchodu i objemu financí, které se těchto operací účastní.

Obchodování futures kontraktů je velmi rozšířené ve Spojených státech amerických, u nás je samozřejmě možné také s futures kontrakty obchodovat, buď prostřednictvím českých brokerských domů, které mají zastoupení na sekundárních trzích, nebo si může český investor otevřít obchodní účet u zahraniční brokerské

¹³ REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. 2008. s.454-455.

¹⁴ Tamtéž, s.439.

spole nosti. Tato možnost je z hlediska ziskovosti obchodování p ínosn jší, nebo zahrani ní broke i nabízejí výrazn nižší poplatky.

P íjem z obchodování s futures kontrakty pak spo ívá v rozdílu mezi nákupní a prodejní cenou v p ípad long pozice nebo rozdíl mezi prodejní a nákupní cenou v p ípad short pozice.

1.2.5 M nové páry

V poslední dob se zna n rozší uje obchodování na tzv. forexu. Forex (Foreign Exchanges) je mezinárodní devizový trh, na n jž vstupují banky, pojiš ovny, investí ní spole nosti atd., aby profitovaly na pohybech vzájemných kurz mezi m nami. Princip spo ívá v obchodování ur ítého m nového páru (nejhlavn jší EUR/USD, JPY/USD, CAD/USD, GBP/USD, AUD/USD a obrácen) ve standardizovaných jednotkách, tzv. lotech. Jeden lot obsahuje 100 000 jednotek dané m ny, v p ípad 1 lotu páru EUR/USD kupujeme 100 000 EUR v í dolaru. P ístupnost pro soukromého investora spo ívá op t v pákovém obchodování, kdy nám broker p í otev ení pozice zablokuje margin, který m že u n kterých brokerských spole ností dosahovat až výše 400:1 v í hodnot lotu, takže finan ní páka m že být obrovská.¹⁵

eský spekulant v dnešní dob m že obchodovat jak p es brokerské spole nosti p sobící v eské republice, tak i v zahrani í. U zahrani ních brokerských spole ností jsou výrazn nižší tzv. spready (rozdíl mezi nákupní a prodejní cenou dané m ny, které si spole nost strhává jako obchodní poplatky, stejn jako nap . rozdíl kurz m n v klasických smárnách).

P íjem z obchodování m nových pár pak spo ívá op t v rozdílu mezi nákupní a prodejní cenou daného m nového páru, nebo v p ípad short pozice v rozdílu mezi prodejní a nákupní cenou daného m nového páru.

1.2.5 Swapy

Swap je mimoburzovní termínový kontrakt, v jehož rámci se v r zných okamžicích v budoucnu vypo ádají podkladová aktiva (m ny, akcie, komodity atd.).

¹⁵ *Obchodujeme forex II.* [online]. 2005 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z: <http://www.financnik.cz/komodity/zkusenosti/forex-II.html>

Dva ekonomické subjekty se v rámci swapu zavazují vyměnit si určitá aktiva za předem stanovených podmínek. Existuje jich několik druhů. Nejznámějšími jsou úrokový swap, akciový swap, komoditní swap, devizový swap, kreditní swap a měnový swap. Swapy jsou však nástroje využívané hlavně finančními institucemi, jako investiční nástroj jsou ke spekulaci pro individuálního investora prakticky nedostupné. V praxi se vyskytují dva základní druhy úrokových swapů: klasický úrokový swap a bazický úrokový swap. V případě klasického úrokového swapu dochází k výměnám fixní úrokové platby a pohyblivé úrokové platby, a to ve stejné měně. Fixní úrokovou sazbu, tzv. swapovou sazbu, kótují nejčastěji bankovní dealeři a odvozují ji od mezibankovních úrokových sazeb jako LIBOR či PRIBOR. V případě bazického swapu se směňují dvě pohyblivé úrokové platby, a to v téže měně.¹⁶ Swapy jsou však nástroje využívané hlavně finančními institucemi, jako investiční nástroj jsou ke spekulaci pro individuálního investora téměř nedostupné.

1.3. Možnosti obchodování s investičními nástroji

Možnosti obchodování pro českého občan-fyzické osoby jsou vázány aktuální nabídkou obchodníků s cennými papíry (zprostředkovateli obchodu). Český občan má pak samozřejmě možnost zvolit takového obchodníka s investičními nástroji, jakého uzná z hlediska své osobní potřeby za nejlepšího, a to nejen pouze z nabídky na českém trhu, ale i v zahraničí.

1.3.1 Tuzemské společnosti

Na tuzemském kapitálovém trhu jsou současnosti působí 57 licencovaných obchodníků s cennými papíry, z nichž značná část má i plynulé i nepřímé přístupy na zahraniční burzy cenných papírů (viz Příloha 1).¹⁷ Obchodník s cennými papíry

¹⁶ STUPAVSKÝ, M. *SWAP: Jistota na dlouhou dobu*. [online]. 2007 [cit. 2009-11-04]. Dostupný z [www: http://www.penize.cz/29440-swap-jistota-na-dlouhou-dobu](http://www.penize.cz/29440-swap-jistota-na-dlouhou-dobu).

¹⁷ *Seznam licencovaných obchodníků*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/kapitalovy-trh/seznamy/obchodnici/>

podléhá registraci u NB, musí splňovat řadu povinností. Většina obchodníků je kapitálově svázaných s ruznými zahraničními finančními subjekty, hlavně bankami.

Jako nejvýznamnější obchodníky, kteří vynikají zejména rozsáhlou marketingovou podporou, bych jmenoval Patria Direct, Colosseum, Atlantik Finanční trhy, Brokerjet české spořitelny nebo Fio banka a.s., která navíc ovládá hlavní český mimoburzovní trh- RM Systém.

Nabídka finančních instrumentů, se kterými může investor obchodovat přes tuzemské zprostředkovatele je omezená, nicméně se stoupajícím zájmem o obchodování na kapitálových trzích v České republice se rozšiřuje, takže u většiny brokerů je dnes možné obchodovat kromě klasických akcií i futures kontrakty, deriváty i různé warranty a certifikáty samotných bank. Prakticky nikdo však na českém trhu nenabízí solidní možnost obchodování s opcemi i s novými páry na veřejných trzích.

Pro otevření obchodního účtu pro obchodování s českými instrumenty u obchodníka s cennými papíry je třeba, aby žadatel měl zřízen účet u Státního úřadu cenných papírů, případně ho žadatel obchodník s CP otevře sám, vypořádání obchodů na Burze cenných papírů Praha a.s. provádí její dceřiná společnost UNIVYC a.s.. Žadatel podepíše s obchodníkem komisionářskou smlouvu, mandátní smlouvu nebo smlouvu o zprostředkování, která opravuje obchodníka provádět ve jménu klienta a na jeho žádost pokyny na burze. Dále je žadatel zařazen podle směrnic EU o trzích s finančními nástroji MiFID do jedné ze dvou kategorií: buď profesionální, nebo neprofesionální klient. Drtivá většina individuálních klientů bude zařazena do kategorie neprofesionální klient, která mu poskytuje maximální stupeň ochrany, která je ze strany obchodníka možná.¹⁸

1.3.2 Zahraniční společnosti

Kromě tuzemských licencovaných obchodníků s cennými papíry může tuzemský investor využít služeb těch, které ze zahraničních společností.

Asi nejhlavnějším důvodem, proč by si měl tuzemský investor otevřít obchodní účet u těch, které společnosti jak v Evropě, tak v zahraničí, je značně rozšířenější nabídka služeb v oblasti zpravodajství z trhů, inteligentních obchodních pokynů, rychlosti

¹⁸ Zákon č. 256/2004 Sb. §2a a násl.

exekuce pokynů, funkce obchodní platformy atd. Ale asi nejdůležitější jsou pak nízké a kolikrát nižší obchodní poplatky. Nevýhodou jsou pak vyšší náklady při bankovních převodech do zahraničí, jistá jazyková bariéra při komunikaci a obtížnější zřízení obchodního účtu. I v této oblasti však zahraniční brokerské společnosti dělají pokrok směrem ke klientům z jiných zemí nejastji tím, že si platí zástupce, který je schopen poskytovat veškerý servis klientům v jejich mateřském jazyce.

V oblasti nabídky obchodovatelných instrumentů mají zahraniční společnosti, zejména ty z USA, obrovský náskok před obchodníky působícími na českém trhu. Klient má možnost vybrat si prakticky jakýkoliv instrument, případně společnost, která se na daný typ instrumentu i obchodování nabízí. Jsou i společnosti specializované, například americká brokerská společnost Interactive Brokers se specializuje na intradenní obchodování s futures kontrakty a akciemi, nabízí pro to potřebnou podporu včetně tzv. "živých dat", vysokou rychlost plnění příkazů, prakticky žádný skluz v provádění příkazů atd. Jiné společnosti se specializují na obchodování s opcemi, forexem a jině.

Zřízení obchodního účtu probíhá buď korespondenčně, ale v dnešní době spíše elektronickou cestou. Obchodník obvykle vyžaduje kopie několika identifikačních dokladů a výpis bankovního účtu, který bude sloužit k provádění finančních prostředků. Z hlediska daňové povinnosti je důležité, že při zřízení obchodního účtu žadatel potvrzuje svůj daňový domicil, tedy kde bude odvádět daně. V případě zřízení obchodního účtu v USA se může dobrovolně rozhodnout, že zde bude platit daně, v případě, že žadatel zvolí jako svůj daňový domicil českou republiku, obchodník s cennými papíry už nezasahuje do výplat případných zisků a odesílá je v plné výši na účet klienta v cizí zemi, splnění daňové povinnosti nechává na klientovi.

1.3.3 Technické aspekty obchodování s investičními nástroji

Nedílnou součástí obchodování na kapitálových trzích je přístup k informacím z trhu. Když pomineme investování na základě zpráv z novin, televize a podobných zdrojů, které je v dnešní době minimálně známo a pozdější a podléhá zkreslení, tak jedinou možností je přístup k informacím přes počítačové aplikace a sdílení dat přes Internet. Stejně tak zadávání obchodních příkazů je v dnešní době v drtivé většině realizováno elektronickou cestou, jiné, jako telefonické i písemné zadávání příkazů

prakticky vymizelo. Samozřejmě stranou ponechávám pak případnou přítomnost na parketu burzy, což je také teoreticky možné, ovšem pro běžného investora prakticky nedostupné, ale v současnosti je většina trhů obchodována elektronickým spárováním příkazů, klasické obchodní parkety taktéž prakticky vymizely.

Z výše uvedeného vyplývá, že pro obchodování je nutný přístup k Internetu, zřízení obchodní účet u nějakého z obchodníků s cennými papíry a jeho obchodní platformu staženou v počítači, přes kterou zadává obchodní příkazy a má přístup k aktuálním datům z burzy, někdy, zvláště u českých obchodníků, mírně zpožděným. Kromě těchto základních položek se dnes investor neobejde bez dalších podpůrných věcí. Obchodník, který při vyhledávání vhodných obchodních příležitostí klade důraz na fundamentální analýzu, bude jistě potřebovat přístup k finančním i makroekonomickým informacím. Naopak obchodník kladoucí důraz na technickou analýzu bude potřebovat kvalitní analytický software pro analýzu historických dat, tato historická data a pak samozřejmě napojení tohoto softwaru na kvalitní nezpožděná data (kurzy) z burz (**viz Příloha 2**). Toto vše jsou většinou placené služby, nicméně investice do kvalitního softwaru a dat se může mnohonásobně vrátit v profitech z obchodování.

Tyto všechny prostředky jsou dnes dostupné prakticky pro každého, takže se nemůžeme divit velkému rozmachu individuálního obchodování na kapitálových trzích. Tento rozmach je samozřejmě také zapříčiněn masivní marketingovou masáží obchodníků s cennými papíry, prodejci specializovaného softwaru i organizátory seminářů, kde se investor dozví řadu zaručeně úspěšných informací a dovedností.

2. Analýza zdanění investičních nástrojů podle současných daňových zákonů

2.1 Investiční nástroje

2.1.1 Investiční cenné papíry

Podle §4 odst.1 bodu w) ZDP jsou od daní osvobozeny příjmy z prodeje investičních cenných papírů a cenných papírů kolektivního investování, pokud doba jejich držby na straně prodávajícího (a tedy příjemce příjmu z prodeje) přesáhla 6 měsíců a zároveň příjmy i nepřímý podíl prodávajícího na základním kapitálu nebo hlasovacích právech společnosti nepřevyšoval v době 24 měsíců 5%, ovšem pouze z pohledu daňové povinnosti fyzické osoby, na příjmy z prodeje cenných papírů, které jsou nebo byly zahrnuty do obchodního majetku, se toto osvobození nevztahuje. Ministerstvo financí ČR vydalo k této části výklad, podle kterého se investičními cennými papíry rozumí všechny cenné papíry obchodovatelné na kapitálovém trhu.¹⁹ Hranice maximálního podílu je třeba sledovat buď ve vztahu k podílu na základním kapitálu nebo ve vztahu k podílu na hlasovacích právech. V případě nesplnění testu 5% podílu prodávajícího na základním kapitálu nebo hlasovacích právech společnosti je osvobození od daní příjmu z prodeje cenných papírů možné aplikovat až když doba mezi nabytím a převodem přesáhne 5 let.²⁰ Pokud není dodržen časový test 6 měsíců, pak se výnosy z prodeje investičních nástrojů zdaňují podle §10 ZDP. Z důvodu prokazatelnosti časového testu, uplatnění poizovací ceny nebo v případě vzájemných kompenzací ziskových a ztrátových obchodů by si měl investor vést alespoň evidenci tvořenou výpisy od svého obchodníka s cennými papíry (viz. **Příloha 3**). Při zdaňování dle §10 ZDP nelze pracovat s daňovou ztrátou, takže kompenzace obchodů je možná pouze do nulové výše, která se stává důležitým základem daní z §10 ZDP. Ovšem kompenzace je možná pouze mezi obchody s cennými papíry, nikoliv vzájemně s ostatními příjmy spadajícími do §10 ZDP.²¹

¹⁹ DRÁB, O. a DRÁBOVÁ, M. Změny daňových předpisů od 1.1.2009, *Daně a právo*. 2009, .2, s.2-3.

²⁰) Zákon .586/1992 Sb. §4 odst.1 písm.r)

²¹ HOVORKA, M. *Praktický průvodce zákonem o daních z příjmu*. 2003, s.96.

Znamená nejasná, zákonem vbec neřešená situace je v případě tzv. shortování akcií, což znamená, že si investor od brokera vypůjčí akcie, prodá je a po očekávaném poklesu cen zpátky nakoupí a vrátí brokerovi. V tomto případě by byl příjem z ejm posuzován podle §10 ZDP, který v odst.1) písm.b) hovoří o příjmech z převodu cenného papíru.

Případný výnos z dividend v případě akcií je zdaněn srážkovou daní podle §36 ZDP, takže investor jako poplatník daní získá už zdaněnou dividendu, ze které odvede srážkovou daň státu jako plátce emitent akcie (akciová společnost).

V případě OSV nebo osob právnických už je situace obtížnější. Fyzická osoba – živnostník, který vede ze zákona daňovou evidenci, a zahrne cenné papíry do obchodního majetku, bude případně příjmy zdaňovat podle §7 ZDP, který specifikuje příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečnéinnosti. Investičníinnost fyzické osoby – živnostníka, který by tutoinnost měl jako jediný možný příjem z podnikání, by byl nejspíš klasifikován podle §7 odst.2 písm.b) ZDP *jako příjmy z výkonu nezávislého povolání, které neníinností ani podnikáním podle zvláštních předpisů*. Ovšem pro takové fyzické osoby – živnostníky neplatí v žádném případě osvobození srovnáním s testem 6 měsíců podle §4 ZDP, protože ten jasně hovoří, že *osvobození se nevztahuje na příjmy z prodeje cenných papírů, které jsou nebo byly zahrnuty do obchodního majetku, a to do 6 měsíců od ukončení podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečnéinnosti*. Příjmy spadající pod §7 ZDP navíc spadají do základu daně pro výpočet odvodů sociálního a zdravotního pojištění, takže i když má živnostník jiné příjmy než z obchodování s cennými papíry, zaplatí pojištění z celého základu daně. Z tohoto ustanovení plyne jasná nevýhoda oproti investorům z řad fyzických osob.

Oproti investorům fyzickým osobám nepodnikatelům mají živnostníci výhodu v možnosti vytvoření daňové ztráty, kterou jim umožňuje §24 odst.2 písm. r), který umožňuje uplatnit jako výdaj hodnotu cenného papíru zachycenou v účetnictví ke dni prodeje cenného papíru. Zákon o účetnictví pak stanovuje v §25 odst.1 písm. f), že cenné papíry, podíly a deriváty se oceňují pro účel účetnictví poizovacích cenami.²² Pro tento účel není podstatné, zda živnostník vede daňovou evidenci nebo účetnictví. Investovat do cenných papírů jako živnostník je ale z hlediska daňové zátěže spíše méně

²² Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, §25 odst.1 písm.f)

výhodné než investovat jako fyzická osoba, hlavně z důvodů odvod sociálního a zdravotního pojištění a absence možnosti osvobodit příjem od daní podle §4 ZDP.

Jinou možností, se kterou se lze setkat, je investování z majetku právnické osoby. Hlavním důvodem, proč investovat přímo z obchodního majetku a ne až z majetku fyzické osoby po výplatě podílu na zisku u s.r.o. nebo dividendy u a.s. je přítomnost zdanění těchto podílů srážkovou daní, takže se investor v pozici právnické osoby v podstatě vyhne dvojímu zdanění finančních prostředků vyleněných pro investici. V případě pořízení cenných papírů právnickou osobou je tato povinná o nich účtovat. Příjmy z obchodování cenných papírů spadají do základu daní podle §18 ZDP, uplatnění daňového výdaje při pořízení cenného papíru pak upravuje §24 ZDP odst. 2 písm. r), který stanovuje daňově uznatelný výdaj jako hodnotu cenného papíru při prodeji zachycenou v účetnictví v souladu se zákonem o účetnictví ke dni jeho prodeje. Reálná cena zachycená v účetnictví se stanovuje vždy k rozvahovému dni, tedy zpravidla ke konci účetního období. Toto ustanovení zaručuje, že když je prodejní cena nižší než cena zanesená do účetnictví, vzniká daňová ztráta, takže právnická osoba má možnost ztrátové obchody s cennými papíry účinně kompenzovat.

Při posuzování ziskovosti investic vstupují do rozhodovacího procesu o koupi, držení i prodeji dluhopisu ještě daně. V případě dluhopisů podléhají zdanění příjmy z prodeje a úrokové příjmy vyplácené z titulu držby dluhopisu. Příjmy z prodeje dluhopisu jsou osvobozeny od zdanění za podmínky, že držba dluhopisu přesáhla 6 měsíců. Při odprodeji dluhopisu před uplynutím 6 měsíců nutných pro splnění časového testu podle §4 ZDP investor daní příjem podle §10 ZDP, stejně jako v případě akcií. Úrokové příjmy plynoucí fyzické osobě z držby dluhopisů jsou vždy posuzovány dle §8 ZDP odst. 1 písm. a). V případě dluhopisů vydaných v ČR je emitent dluhopisu povinen uplatnit srážkovou daň ve výši 15 % dle §36 ZDP bez ohledu na to, jestli je úrokový příjem vyplácen fyzické osobě nebo fyzické osobě-podnikateli.

2.1.2 Cenné papíry kolektivního investování

Zdanění cenných papírů kolektivního investování je podobné jako v případě investicních cenných papírů. Opět platí časový test 6 měsíců držení pro osvobození od daně z příjmu podle §4 ZDP. Při nedodržení časového testu spadá příjem do §10 ZDP, dividendové výnosy z akcií investicních fondů a podíly na zisku z podílového listu jsou

zdaněn podle §36 ZDP srážkovou daní, stejně jako příjem z podílů spadajících na podílový list při zrušení podílového fondu (§36 odst.1 písm.h) ZDP).

Stejná situace jako u investicních cenných papírů nastává i v případě, že cenné papíry kolektivního investování jsou pořízeny z obchodního majetku živnostníka nebo právnické osoby.

2.1.3 Opce

Zdanění opcí je pak záležitostí nejasnou. Pokud budeme chápat opci jako předkupní právo na cenné papíry, o kterém mluví §8 ZDP odst.2 písm. b), pak budeme příjem zdaňovat podle tohoto ustanovení. V §8 odst.5 ZDP je dále uvedeno: “ *Příjmy uvedené v odstavci 2 písm.b) se snižují o pořizovací cenu předkupního práva. Jsou-li výdaje spojené s příjmem uvedeným v odstavci 2 písm.b) vyšší než příjem, k rozdílu se nepřihlíží.* “²³ Z výše uvedeného tedy platí, že si investor může proti příjmu z opcí uplatnit zaplacenou optionální prémii (pořizovací cena), ovšem stejně jako u §10 ZDP pouze do nulové výše. V §8 ZDP ovšem není specifikována přesná povaha předkupního práva na cenné papíry, a proto se můžeme pouze domnívat, jestli je tímto myšlen také příjem z obchodování s opcemi na sekundárních trzích, nehledě k tomu, že lze obchodovat nejen s opcemi s podkladovými cennými papíry, ale i s opcemi na komodity, finanční indexy, nové kurzy, úrokové míry atd. V těchto případech by se příjem z těchto opcí zahrnul do základu daně v §10 ZDP jako příjem z cenného papíru, pokud by ovšem investor opci držel déle než 6 měsíců, je příjem osvobozen podle §4 ZDP. Opět si můžeme do výše příjmu uplatnit pořizovací cenu cenných papírů a také podle §10 odst.5 ZDP *výdaje související s uskutečněním prodeje a platby za obchodování s cennými papíry při pořízení cenných papírů*.²⁴ Toto ustanovení je tedy možno chápat tak, že si investor může uplatnit i poplatky zaplacené obchodníkovi s cennými papíry, který mu transakci zprostředkovává, otázkou zůstává, zda je možno za takový výdaj považovat například výdaje spojené s obchodním softwarem, který je k uskutečnění obchodu nezbytný.²⁵

²³ Zákon č.586/1992Sb. §8 odst.5

²⁴ Tamtéž, §10 odst.5

²⁵ HOVORKA, M. *Praktický průvodce zákonem o daních z příjmu*. 2003, s.99.

Z povahy opcí vyplývá ještě další možný zdanitelný příjem, a to opční prémie při vypisování opce. Ten, kdo opci vypisuje, inkasuje opční prémii, pro kupujícího opce znamená opční prémie výdaj. Zdanitelný příjem z inkasovaných premií spadá do §10 ZDP jako ostatní příjem, kupující může uplatnit výdaje z opčních premií oproti jinému příjmu z obchodování z cenných papírů, ovšem maximálně do nulové výše.

2.1.4 Futures

Zdanitelný příjem z obchodování s futures kontrakty je stejný jako u opcí nejasné. Tento typ investičního nástroje není až na výjimky v zákoně o daních z příjmu zmíněn, odkazy na zákon č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu, který definuje přesně investiční nástroje, chybí. Proto jedinou možností, jak zdanit obchodování futures kontraktů, je považovat je za cenný papír, i když se podle podstaty futures kontraktů žádný cenný papír nejedná, ale jde o smluvní obchod s pevným datem vypořádání v budoucnosti. Z daňového hlediska je sporné zejména stanovení pořizovací a prodejní ceny, protože případný příjem spoívá v rozdílu mezi nákupní a prodejní cenou, určenou bodovým kurzem, vynásobený hodnotou jednoho bodu, který má rozdílnou hodnotu podle druhu podkladového aktiva. Dalším otázníkem zůstává ocenění výdajů v případě tzv. short pozice, tedy při spekulaci na pokles ceny, kdy obchod otevře prodejem kontraktu a uzavře nákupem kontraktu. Z pohledu českých daňových zákonů je prodej spojen s příjmem, ale v tomto případě nedochází k příjmu, ale k výdaji.

Za situace, že futures kontrakt bude považován pro účely ZDP za cenný papír, postupuje se obdobně jako u zdanění investičních cenných papírů, tedy dle §10 ZDP. V případě, že investorem je daňový rezident ČR, záleží z hlediska daňové příslušnosti příjmu, na rezidentství obchodníka s CP. Pokud je tento obchodník s CP českou právnickou osobou, nebo zde má stálou provozovnu, pak můžeme na příjmy investora aplikovat ustanovení §22 ZDP odst.1 písm.g) bod 4 který hovoří: *Za příjmy ze zdrojů na území České republiky se u poplatníků uvedených v §2 odst.3 a §17 odst.4 považují...úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček a obdobné příjmy z jiných obchodních vztahů, z vkladů a z investičních nástrojů podle zvláštního právního*

*p edpisu, upravujícího podnikání na kapitálovém trhu.*²⁶ K tomuto ustanovení se navíc váže §36 ZDP, podle kterého je na tyto příjmy nutno aplikovat srážkovou daň podle odst.1 písm.b) bodu 1. Pro výpočet základu daně ještě §36 odst.4 ZDP stanoví: *U příjmů uvedených v §22 odst.1 písm.g) v bodu 4 se do základu daně pro zvláštní sazbu daně nezahrnuje hodnota podkladového nástroje nebo aktiva.*²⁷ Toto ustanovení je nutné, protože jinak by se do základu daně počítala hodnota celého kontraktu, který například u futures na britskou libru činí 62 500 BP, a ne pouze příjem ze samotného obchodu. Na příjmy z futures kontraktů, které jsou přijaty od poplatníků z území České republiky, je tedy nerezidentům aplikována zvláštní sazba daně.

V případě, že tyto příjmy jsou vypláceny obchodníkem s CP ze zahraničí, je zdanění nejasné. Protože investor je daňovým rezidentem České republiky, podléhá zdanění všechny jeho celosvětové příjmy, tedy i ty ze zahraničních obchodů. Pak by tedy příjmy z obchodování s futures byly zdaněny stejně jako investiční cenné papíry. Nastane zde ovšem problém, jakým způsobem stanovit základ daně, protože podobné ustanovení jako v §36 ZDP odst.4 pro nezahrnutí hodnoty podkladového aktiva do základu daně pro tento případ v ZDP nenajdeme. To by však bylo pro investora likvidní, neboť hodnoty podkladového aktiva jsou až 400krát vyšší, než blokováná záloha nutná pro uskutečnění obchodu. Otázkou ovšem zůstává, nakolik jsou české finanční orgány schopny zjistit příjmy z obchodování v zahraničí. Tímto se případně příjmy ztrácí z dohledu českých finančních úřadů a ten, zejména v případě, že obchodník už je založen v zahraničí, může kontrolovat maximálně přicházející platby ze zahraničí, nicméně skutečné příjmy, například zůstávající na obchodním účtu v zahraničí, asi zůstávají českým FÚ utajeny.

Další z možností, která není úplně nesmyslná, je považovat obchodování s futures kontrakty a s novými páry (forex) za spekulativní deriváty, které jsou z ekonomické podstaty loterií či hazardem, kde je zisk nebo ztráta dílem náhody. Pro účely této práce není podstatné spekulovat, zda je to správný pohled, nicméně v tomto případě by příjmy spadaly pod §10 ZDP odst.1 písm.h), který hovoří o „výhrách v loteriích, sázkách a jiných podobných hrách“.²⁸

²⁶ Zákon č.586/1992Sb. §22 odst.1 písm.g)

²⁷Tamtéž, §36 odst.4

²⁸Tamtéž, §10 odst.1 písm.h)

2.1.5 M nové páry

V problematice zdanění výnosů z obchodování s m novými páry (forex) na sekundárních trzích je mnoho společného s futures kontrakty. Obchodování s m novými páry postihuje opět pouze zákon .256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu, vazbu se zákonem o daních z příjmu však nenajdeme, takže se opět můžeme domnívat, jakým způsobem příjmy zdanit.

Za předpokladu, že m nové páry cennými papíry pro účely ZDP, platí stejná úskalí jako u futures, tedy obtížné ocenění podkladového aktiva, stanovení nákupní ceny lotu jednoho m nového páru, nebo ten je obchodován na základě vzájemného kurzu dvou měn a je vyjádřen v tzv. pips (opět jeden pip může mít u každého m nového páru jinou hodnotu), investor ovládá hodnotu celého lotu pouze pomocí své složené zálohy u obchodníka s CP (margin), reálně však hodnotu celého lotu během obchodu nemá ve vlastnictví. Příjmy z obchodování s m novými páry pak samozřejmě spadají do §10 ZDP.

2.2 Základ dan

2.2.1 Výdaje související s obchodováním

Výdaje související s obchodováním s investičními nástroji podle §10 ZDP jsou různého charakteru, nejvýznamnější je samozřejmě poizovací cena. Tu si investor může uplatnit podle §10 ZDP odst.4 proti příjmu z prodeje. Podle smyslu tohoto ustanovení však nelze kompenzovat případnou ztrátu z obchodování s investičními nástroji s případným jiným příjmem spadajícím do §10 ZDP. Dále ZDP podle §10 odst.5 umožňuje uplatnit další výdaje. *U příjmu z prodeje cenných papírů lze kromě nabývací ceny akcie a poizovací ceny ostatních cenných papírů uplatnit i výdaje související s uskutečněním prodeje a platby za obchodování na trhu s cennými papíry při pořízení cenných papírů.*²⁹

Co si za tímto ustanovením představit? Prof. Ing. Václav Vybíhal na toto téma uvádí: *Výdajem je jednak cena pořízení téhož cenného papíru a jednak výdaje*

²⁹ Zákon .586/1992Sb. §10 odst.5

související s prodejem cenného papíru, např. provize, odm. na poradci, poplatek makléřů, náhrada cestovních výdajů, poplatky St. edisku cenných papírů za provedení převodu apod.³⁰ Dalšími výdaji nepochybně souvisejícími s obchodováním jsou poplatky za pronájem speciálního analytického softwaru.

2.2.2 Přiležitostnáinnost

V případě, že fyzická osoba obchodující s investicemi nástroji nedosáhne v daném zdaňovacím období příjmů 20 000 Kč, lze takové příjmy posuzovat dle §10 ZDP odst.1 písm.a) jako příjmy z přiležitostných inností, které jsou podle §10 ZDP odst.3 osvobozeny od daně. Tímto ustanovením se investor může ještě trochu rozšířit možnosti, jak optimalizovat svoje obchodování s investicemi nástroji a přidává možnosti osvobození od daně kromě osvobození uvedené v §4 ZDP. V takovém případě pak není nutno podávat daňové přiznání.

2.2.3 Daňové přiznání

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob je povinen podat každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmu fyzických osob, přesáhly 15 000 Kč, pokud se nejedná o příjmy od daně osvobozené nebo o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně. Daňové přiznání je povinen podat i ten, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmu fyzických osob, nepřesáhly 15 000 Kč, ale vykazuje daňovou ztrátu. Daňové přiznání není povinen podat poplatník, který, mimo jiných podmínek, nemá jiné příjmy podle §7 až 10 ZDP vyšší než 6000 Kč.³¹

Daňové přiznání není dále nutno podávat v případě příjmů podle §10 ZDP, které splňují podmínky přiležitostného příjmu a jsou od daně osvobozeny. Není však rozhodující základ daně z takového příjmu, nýbrž pouze výše samotného příjmu, která nesmí přesáhnout 20 000 Kč.³²

Pro zdaňovací období roku 2009 je pro daň z příjmů fyzických osob platný tiskopis MFin 5405 vzor 16. Pro účely bakalářské práce o zdanění příjmů z investicích nástrojů nás zajímají hlavně ádeky 38, který se vztahuje k příjmům z držby cenných papírů, u kterých nebyla sražena daň podle §36 ZDP, a ádek 40 udávající základ daně podle §10 ZDP, do kterého spadá většina příjmů z investicích nástrojů.

³⁰ VYBÍHAL, V. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2009*. 2009, s.24.

³¹ Zákon č.586/1992Sb. §38g odst.1 a 2.

³² NIGRIN, J. Příklady z praxe-ZDP, *Daně a účetnictví – bez chyb, pokut a penále*. 2010, 3, s.29.

Podstatné jsou také přílohy – Příloha .1 DP, kterou využijí FO-podnikatelé, kteří obchodují s investicemi nástroji nebo je mají v obchodním majetku, dále Příloha .2 DP sloužící k objasnění stanovení základu daně podle §10 ZDP a Příloha .3 DP, která bude nutná v případě, kdy poplatník byla sražena daň v zahraničí, například z příjmů z dividend.

2.2.4 Poplatek z příjmů z operací v zahraničí

Poplatník daně z příjmu, který uskutečňuje operace související s investicemi nástroji v zahraničí, dříve nebo později narazí na otázku, jakým způsobem poplatek z příjmů a výdaje v zahraničí prodaové účely.

Tuto otázku řeší §38 ZDP, který osobám, které nevedou účetnictví, stanoví povinnost použít jednotný kurz vyhlášený Ministerstvem financí vždy v lednu následujícím po příslušném zdaňovacím období. Tento kurz je stanoven jako průměrného kurzu stanoveného NB poslední den každého měsíce příslušného zdaňovacího období. Tento kurz tedy pravděpodobně využijí všichni tuzemští investoři, kteří obchodují na zahraničních trzích.

Pro rok 2009 je stanoven jednotný kurz pro USD 19,06 Kč, pro EUR 26,50 Kč a pro CHF 17,58 Kč.

2.2.5 Stanovení základu daně FO

Jak již bylo napsáno výše, jednotlivé příjmy spadají do různých druhů příjmů klasifikovaných podle ZDP. Tyto příjmy pak tvoří samotný základ daně fyzické osoby. Pro stanovení základu daně je nutno v první řadě vyčíslit jednotlivé dílčí základy daně. Podle současně zákonné úpravy se dílčí základy daně (DZD) stanoví takto:

(1) **DZD podle §6 ZDP**- příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků :

$$DZD_{\S 6} = P \times 1,34 \quad (DZD_{\S 6} > 0)$$

kde P je celkovým příjmem (hrubá mzda) a 1,34 je stálý koeficient.

(2) **DZD podle §7 ZDP**- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti

$$DZD_{\S 7} = P - V \quad (DZD_{\S 7} = 0, > 0, < 0),$$

kde P jsou příjmy za kalendářní rok (zdaňovací období), V jsou výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

(3) **DZD podle §8 ZDP**- příjmy z kapitálového majetku

$$DZD_{\S 8}=P \quad (DZD_{\S 8}> 0, =0),$$

kde P jsou příjmy za kalendářní rok.

(4) **DZD podle §9 ZDP**- příjmy z pronájmu

$$DZD_{\S 9}=P-V \quad (DZD_{\S 9}=0, > 0, < 0),$$

kde P jsou příjmy za kalendářní rok a V výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

(5) **DZD podle §10 ZDP**- ostatní příjmy

$$DZD_{\S 10}=P-V \quad (DZD_{\S 10}=0, > 0),$$

kde P jsou příjmy za kalendářní rok a V výdaje na dosažení příjmů.

Základ daně fyzické osoby se stanoví tímto způsobem:

$$ZD=DZD_{\S 6}+(DZD_{\S 7}+DZD_{\S 8}+DZD_{\S 9}+DZD_{\S 10}) - N - PO,$$

kde ZD je základ daně,

$DZD_{\S 6}$ - $DZD_{\S 10}$ jsou dílčí základy daně,

N je nezdanitelná část základu daně podle §15 ZDP (např. dary),

PO jsou odíratelné položky podle §34 ZDP (např. výdaje na realizaci projektů výzkumu a vývoje, daňová ztráta z minulých let).³³

2.3 Offshore společnosti

V práci o možnostech daňové investiční nástrojů se musím zmínit o existenci tzv. offshore společností, což jsou společnosti založené v těch které ze zemí s liberální daňovou politikou. Takové země (např. Kypr, Panama, Seychely, Britské Panenské ostrovy, ale v těch kterých režimech i Velká Británie nebo v které státy USA) pak mohou nabídnout minimální či vůbec žádné daňové společnosti, které samotné podnikání

³³ Zpracováno dle: VYBÍHAL, V. *Daňování příjmů fyzických osob 2009*. 2009, s.36-37.

neuskutečují na území této země, pouze zde podléhají registraci. Ovšem obory podnikání, které tyto země umožňují, jsou v tšinou omezeny na finanční a obchodní innosti.

Z hlediska daňové optimalizace související s obchodováním s investicemi nástroji v České republice je hlavním důvodem, pro zejména právnické osoby uvažují o odchodu do daňově příjmově výhodnějších zemí nemožnost uznat náklady na pořízení cenných papírů pro dosažení příjmů v plné výši a nemožnost dosáhnout daňové ztráty. Uvažovat o zřízení offshore společnosti je však na místě až při v šším rozsahu obchodování, nebo náklady na zřízení offshore společnosti nejsou samozřejmě zanedbatelné.³⁴

V případě podnikání offshore společnosti na českém území jako daňový nerezident ovšem i tato společnost podléhá zdanění příjmu ze zdrojů na území České republiky podle §22 ZDP, proto by zřízení offshore společnosti připadalo v úvahu pro českého investora pouze za účelem obchodování s investicemi nástroji v zahraničí.

³⁴ *Motivy offshore podnikání*. [online]. 2005 [cit. 2010-04-22]. Dostupné z: http://www.danovyraj.cz/index.php?id_document=2306

3. Příklady (praktická část)

V této části bakalářské práce zpracuji možné případy, jak by zdanění příjmů z investičních nástrojů mohlo vypadat v praxi, v etnodaové optimalizace. Tyto případy budou demonstrovány na modelových příkladech fyzických osob, které mají peněžní příjmy plynoucí z držby a obchodování s investičními nástroji.

Příklad 1.

Fyzická osoba **p.Balík** 45 let, svobodný, bezdětný, ve volném čase se zabývá obchodováním na burze.

V roce 2009 měl následující příjmy:

a) příjmem ze závislé činnosti ve výši 320 000 Kč, u zaměstnavatele podepsal prohlášení k dani z příjmu podle §38k ZDP, úhrn sraženého pojistného činí 35 200 Kč.

b) příjmy z držby cenných papírů

- dividendy z akcií energetické společnosti EZ za rok 2008 vyplacená v srpnu 2009, na jednu akcii v nominální hodnotě 100 Kč ve výši 50 Kč před zdaněním, p.Balík vlastní v rozhodný den pro výplatu dividend 55 kusů akcií

-úrokový výnos z držby Podíleného dluhopisu České spořitelny, a.s., splatného v roce 2019, ve výši 5,00% p.a. z jmenovité hodnoty 10 000 Kč, p.Balík vlastní takové dluhopisy 3 kusy, protože jde o tzv.sběrný dluhopis, není nutné mít zřízený účet u Státního cenných papírů (SCP), nákupní poplatek při nákupu 5.ledna 2009 činil 100 Kč

-úrokový výnos z držby státního dluhopisu R, 6,55%, 2011 emitovaného 5.10.2001 s dobou splatnosti 10 let a s jmenovitou hodnotou 10 000 Kč, p.Balík koupil 1 kus tohoto dluhopisu prostřednictvím Komerční banky, a.s., přímého ústředníka aukce dluhopisů, v listopadu 2001. Pro nabytí a držbu tohoto dluhopisu si p.Balík zřídil majetkový účet u SCP, za což v roce 2001 zaplatil poplatek 100 Kč.

c) příjmy z obchodování s investičními instrumenty

-p.Balík vlastnil v průběhu roku tyto akcie:

Zakoupil 120 kus akcií Orco Property Group S.A., (významný mezinárodní developer) nakoupené prostřednictvím online obchodníka s CP BrokerJet české společnosti na pražské burze KOBOS, poplatky činí 0,4 % z objemu transakce.

Nákup 30.7.2009 za 160,00 Kč, prodej 21.8.2009 za 272,00 Kč

Zakoupil 40 kus akcií OC Oerlikon Corporation AG (švýcarský strojírenský podnik) nakoupené prostřednictvím online obchodníka s CP BrokerJet české společnosti na curyšské Schweizer Börse, poplatky činí 2x41 CHF.

Nákup 9.2.2009 za 59,85 CHF, prodej 19.11.2009 za 63,05 CHF.

Zakoupil 100 kus akcií Microsoft (americký softwarový gigant) nakoupené prostřednictvím online obchodníka s CP BrokerJet české společnosti na New York Stock Exchange NYSE, poplatky činí 2x11,95 CHF.

Nákup 21.7.2009 za 24,83 USD, prodej 18.8.2009 za 23,58 USD.

-p.Balík uskutečnil v průběhu roku 2009 tyto obchody s futures kontrakty:

Zakoupil 2 futures kontrakty na kukuřici ZCN9 s expiračním měsícem červenec, nakoupené na Chicago Mercantile Exchange prostřednictvím amerického brokera AMP Global Futures, u kterého má pan Balík otevřen obchodní účet. Za uskutečnění obchodu zaplatil 2x2,90 USD poplatk brokerovi.

Nákup 14.5.2009 za 423,00 bodů, prodej 2.6.2009 za 449 bodů, 1 bod má hodnotu 50 USD.

Zakoupil 2 futures kontrakty na libové vepřové maso (lean hogs) HEM9 s expiračním měsícem červen, nakoupené na Chicago Mercantile Exchange prostřednictvím amerického brokera AMP Global Futures, u kterého má pan Balík otevřen obchodní účet. Za uskutečnění obchodu zaplatil 2x2,90 USD poplatk brokerovi.

Nákup 28.5.2009 za 65,4 bodu, prodej 1.6.2009 za 61,9, 1 bod má hodnotu 400 USD.

-p.Balík uskutečnil v průběhu roku 2009 tyto obchody s opcemi:

Vypsal 1.11.2009 100 kusů opcí na akciový index S&P 500 se strike cenou 152, za což obdržel oproti premium ve výši 1500 USD. V den expirace 30.11. opce trh uzavřel pod cenou 152, takže celá hodnota premie zůstala panu Balíkovi jako čistý zisk. Za celou transakci zaplatil ještě 20 USD poplatků zprostředkovateli.

Zakoupil 15.10.2009 100 kusů call opcí na akcie firmy Boeing Company se strike cenou 71 USD, za něž zaplatil 100x4 USD. Akcie ovšem v den expirace 31.10.2009 strike ceny nedosáhly, tudíž opce vypršely jako bezcenné a celá hodnota 400 USD byla pro pana Balíka ztrátou. Za celou transakci zaplatil ještě 20 USD poplatků zprostředkovateli.

p.Balík uskutečnil v průběhu roku 2009 tyto obchody s měnovými páry:

Zakoupil 12.12.2009 5 lotů nového páru EUR/USD, pomocí kterého ovládal hodnotu 500 000 EUR. Dne 13.12.2009 se hodnota zvedla o 25 pips (1 pip má hodnotu 10 USD), čímž p.Balíkovi vznikl zisk $25 \times 10 \times 5 = 1250$ USD. Na poplatcích zaplatil 10 USD.

V souvislosti s obchodováním na burze ještě vznikly panu Balíkovi výdaje související s pronájmem analytického software ve výši 430 USD. Pro případ daňové kontroly má k dispozici výdajové doklady.

Ke všem burzovním obchodům, které p.Balík v roce 2009 uskutečnil, má výpisy z obchodního účtu.

řešení 1.

a) DZD podle §6 ZDP

$$DZD_{\S 6} = 320\,000 \times 1,34 = 428\,800 \text{ K}$$

b) DZD podle §8 ZDP

Mezi příjmy z kapitálového majetku spadají v případě pana Balíka příjmy z držby cenných papírů – tedy dividendy a úroky z dluhopisů (body 1,2,3 –viz. Tabulka 1.) a opce (body 9, 10).

Dividendy a úroky z dluhopisů už byly podle ZDP zdaněny u zdroje srážkovou daní podle §36 ZDP ve výši 15%, a tudíž panu Balíkovi přišly již zdaněné peníze, které už nemusí uvádět do daňového přiznání.

V případě příjmu z prodeje předkupního práva na cenné papíry (tedy opce) použít ZDP jako jediný případ podle §8 odst.5 uplatnění výdaje na pořízení předkupního práva, ovšem maximálně do výše příjmu z prodeje, tedy proto obchod v bod 10., který je ztrátový, nemůžeme úinn vykompenzovat.

Co se týče dalších výdajů (poplatky makléřů), ty jsou podle §8 ZDP daňově neuznatelné.

$$DZP_{\S 8}=28\,589-0=28\,589\text{ K}$$

c) **DZD podle §10 ZDP**

Zde náleží příjmy z prodeje cenných papírů – akcie (body 4,5,6), futures kontrakty (body 7,8) a minové páry (bod 11).

Z tabulky 1. vidíme dobu držby jednotlivých instrumentů, tudíž můžeme konstatovat, že v případě bodu 5. – akcie Oerlikon AG došlo k prodeji do 6 měsíců držby, a tak je tento příjem podle §4 odst.1 písm.w) osvobozen od daně.

V rámci příjmu z §10 ZDP můžeme uplatnit výdaje spojené s pořízením, maximálně však do výše příjmu, ovšem v rámci jednoho druhu příjmu, což je v našem případě příjem z prodeje cenných papírů, lze zkompenzovat jednotlivé zisky a ztrátové obchody.

$$DZD=13\,440-2382+24\,777-26\,683+23\,824=32\,972\text{ K}$$

ZDP nám v §10 odst.5 umožňuje uplatnit jako výdaje také náklady na pořízení cenných papírů, zde tedy 1076 K a také nájemné softwaru ve výši 8195 K.

$$DZD_{\S 10}=32\,972-1076-8195=23\,701\text{ K}$$

Tabulka 1. : p ehled k p íkladu 1.

P íjmy z držby cenných papír - §8							
P íp.	Titul	Nákup	Prodej	P íjmy	Výdaje	P-V	Poplatky
1.	Dividenda EZ			2336		2336	
2.	Úrok-dluhopis S, a.s.			1275		1275	100
3.	Úrok-st.dluhopis R			557		557	
P íjmy z obchodování s investicí ními instrumenty							
Akcie - §10							
4.	ORCO 120 kus	30.7.	21.8.	32640	19200	13440	207
5.	Oerlikon AG 40kus	9.2.	19.11.	44389	42137	2252	1443
6.	Microsoft 100 kus	21.7.	18.8.	44941	47323	-2382	456
Futures kontrakty - §10							
7.	Kuku ice	14.5.	2.6.	24777		24777	111
8.	Vep ové maso	28.5.	1.6.		-26683	-26683	111
Opce - §8							
9.	Opce na S&P 500	1.11.	30.11.	28589		28589	381
10.	Opce na Boeing Comp.	15.10.	31.10.		7624	-7624	381
M nové páry - §10							
11:	EUR/USD	12.12.	13.12.	23824		23824	191

Celkovou da ovou povinnost pana Balíka stanovíme takto:

DZD §6	428 800 K
DZD §8	28 589 K
DZD §10	23 701 K
Souhrn DZD	481 090 K

Základ dan po zaokrouhlení	481 000 K
Da (15 %)	72 150 K
Roční sleva na dani dle §35ba	24 840 K
Da po slev	47 310 K

istý příjem pana Balíka, tedy příjem po zaplacení daňové povinnosti a sražení úhrnu pojistného (35 200 K) poté činí:

$$320\,000 + 28\,589 + 23\,701 - 47\,310 - 35\,200 = 289\,780 \text{ K}$$

Pro výpočet výnosů a nákladů v cizích měnách pro daňové účely jsem použil ustanovení §38 odst.1 ZDP, (viz. Kapitola 2.2.4) které hovoří o stanovení kurzu v české koruně metodou zprůměrování kurzů stanovených Českou národní bankou z posledního dne každého měsíce příslušného zdaňovacího období. Ministerstvo financí tento jednotný kurz zveřejňuje pravidelně v lednu následujícím po příslušném zdaňovacím období. Tato metoda se použije u poplatníků, kteří nevedou účetnictví, což je i případ pana Balíka.

V případě obchodování s investičními nástroji typu futures kontrakt a s novými páry objevuje v ZDP zásadní nedostatek a nejasnost. Jde o zahrnutí i nezahrnutí hodnoty podkladového aktiva do dílčího základu daně dle §10 ZDP. V případě velkých ztrát a zahrnutí do DZD by to bylo pro investora z daňového hlediska likvidací. Já jsem hodnotu podkladového aktiva nezahrnoval, protože podle mého názoru z podstaty obchodu s futures kontrakty a s novými páry vyplývá, že investor sice složí zálohu (margin), se kterou ovládá celou hodnotu podkladového aktiva, ale tuto hodnotu nevlastní, tudíž by ani v ZD být neměla.

Příklad 2.

Fyzická osoba **p.Novák**, 32 let, podniká jako osoba samostatně výdělečně činná v oboru poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a tvorba webových portálů. Z hlediska živnostenského zákona se jedná o živost volnou - Výroba, obchod a služby neuvedené

v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona.³⁵ Záznamy nutné pro objektivní stanovení základu daní vede ve formě daňové evidence podle ustanovení §7b ZDP s nutností prokázat správci daní příjmy a výdaje.

V roce 2009 má následující příjmy:

- a) příjmy z podnikání v oboru podle živnostenského zákona bez příjmů z obchodování s investičními nástroji 710 000 Kč, výdaje s tímto druhem podnikání bez výdajů souvisejících s obchodováním s investičními nástroji 390 000 Kč.
- b) příjmy z držby cenných papírů a jiné úroky

Pro názorné porovnání s fyzickou osobou nepodnikatelem p.Balíkem z příkladu 1. má fyzická osoba p.Novák identické operace s investičními nástroji, stejně tak má i náklady spojené s pronájmem analytického softwaru ve výši 430 USD.

Úrok z podnikatelského úvěru činí 1350 Kč.

řešení 2.

a) DZD podle §7 ZDP

Pan Novák dosáhl dle zadání příjmů z podnikání 710 000 Kč, výdajů pak 390 000 Kč. ZDP umožňuje fyzickým osobám podnikatelům uplatnit výdaje procentem z příjmů podle §7 ZDP, v případě podnikání pana Nováka se jedná o výdaje ve výši 50% z příjmů podle §7 odst.7 písm.c) ZDP. Podle jednoduchého výpočtu však pan Novák má výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů vyšší než 50% příjmů, tudíž je pro něho výhodnější uplatnit výdaje ve skutečné výši. §7 odst. 8 ZDP navíc stanoví, že do výdajů uplatnitelných procentem z příjmů jsou zahrnuty veškeré výdaje poplatníka vynaložené v souvislosti s dosahováním příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti, tudíž i výdaje související s pořízením investičních nástrojů, které má pan Novák zařazen v obchodním majetku.

Stanovení základu daní pro příjmy z investičních nástrojů spadajících do příjmů dle §7 ZDP je odlišné od stanovení základu daní u fyzických osob nepodnikatelů.

³⁵ Zákon o živnostenském podnikání č.455/1991 Sb. §25

V našem případě se jedná tyto položky:

Bod 5.- zisk z prodeje akcií Oerlikon AG bude zdaněn. Sice pan Novák akcie držel déle než 6 měsíců, ale osvobození dle §4 ZDP se nevztahuje na investici cenné papíry v obchodním majetku.

Co se týká ztrátových obchodů v bodech 6., 8. a 10., tak zde si můžeme představit, že pan Novák uplatní ztrátu v plném rozsahu, protože ZDP umožňuje uplatnit daňovou ztrátu z příjmů dle §7 ZDP na rozdíl od příjmů podle §10 ZDP.

$DZD_{\S 7 \text{ z obchodování}} = 13\,440 + 2252 - 2382 + 24\,777 - 26\,683 + 28\,589 - 7624 + 23\,824 = 56\,193$
K

Dále do výdajů souvisejících s obchodováním s investičními nástroji můžeme přičítat pan Novák za aditivní poplatky spojené s nákupem a prodejem ve výši 3281 Kč a také nájemné softwaru ve výši 8195 Kč.

$DZD_{\S 7 \text{ z obchodování}} = 56\,193 - 3281 - 8195 = 44\,717$ K

ZDP umožňuje v rámci příjmů z §7 širší možnosti uplatnění výdajů. Zatímco u příjmů podle §10 ZDP je možno uplatnit pouze výdaje na dosažení příjmů (v našem případě například poplatky, nájemné, další poplatky makléři), u příjmů podle §7 ZDP je možné uplatnit i výdaje na zajištění příjmu (například pojištění majetku) a výdaje na udržení příjmu (například odpisy počítače, který jsme použili k obchodování nebo výdaje na jeho údržbu a opravy). Jak je napsáno výše, všechny výdaje spojené s obchodováním, jsou už uplatnitelné v rámci základu daně z obchodování s investičními nástroji. Tento důl základu daně samozřejmě musíme přičíst k základu daně z hlavní výdělečné činnosti, protože jak tato výdělečná činnost, tak i obchodování s investičními nástroji v obchodním majetku OSV spadají do příjmů podle §7 ZDP.

$DZD_{\S 7} = 710\,000 - 390\,000 + 44\,717 = 364\,717$ K

b) DZD podle §8 ZDP

Do tohoto DZD spadá úrok z podnikatelského účtu ve výši 1350 Kč, dále pak dividendy a úroky z dluhopisů, které jsou zdaněny srážkovou daní u zdroje.

$DZD_{\S 8} = 1350$ K

Tabulka 2.: pohled k příkladu 2.

Příjmy z držby cenných papírů							
P íp.	Titul	Nákup	Prodej	P íjmy	Výdaje	P-V	Poplatky
1.	Dividenda EZ			2336		2336	
2.	Úrok-dluhopis S, a.s.			1275		1275	100
3.	Úrok-st.dluhopis R			557		557	
Příjmy z obchodování s investičními instrumenty							
Akcie							
4.	ORCO 120 kus	30.7.	21.8.	32640	19200	13440	207
5.	Oerlikon AG 40kus	9.2.	19.11.	44389	42137	2252	1443
6.	Microsoft 100 kus	21.7.	18.8.	44941	47323	-2382	456
Futures kontrakty - §10							
7.	Kukuřice	14.5.	2.6.	24777		24777	111
8.	Vepřové maso	28.5.	1.6.		-26683	-26683	111
Opce							
9.	Opce na S&P 500	1.11.	30.11.	28589		28589	381
10.	Opce na Boeing Comp.	15.10.	31.10.		7624	-7624	381
Měnové páry							
11:	EUR/USD	12.12.	13.12.	23824		23824	191

Celkovou daňovou povinnost pana Nováka stanovíme takto:

DZD §7	364 717 K
DZD §8	1350 K
Souhrn DZD	366 067 K
Základ daně po zaokrouhlení	366 000 K

Da 15 %	54 900 K
Roční sleva na dani dle §35ba	24 840 K
Da po slev	30 060 K

istý p íjem pana Nováka iní po zaplacení da ové povinnosti a odvodu plateb na zdravotní (13,5%) a sociální pojištění (29,2% z nejmenšího možného vym ovacího základu, tedy $\frac{1}{2}$ z rozdílu mezi p íjmy a výdaji):

$$364\,717 - 30\,060 - 49\,237 - 53\,249 = 232\,171 \text{ K}$$

V porovnání s fyzickou osobou-nepodnikatelem panem Balíkem vidíme, že na výrazně nižším čistém příjmu pana Nováka se podílí zejména značně nevýhodné fiskální zaizení plateb na zdravotní a sociální pojištění. V případě zahrnutí investičních nástrojů do obchodního majetku samozřejmě vzniká povinnost zaadit příjmy z obchodu s nimi do vym ovacího základu pro tyto odvody, zatímco v případě nezaizení by se vypočetly pouze z příjmu podle §7 ZDP.

Z hlediska da ové povinnosti je dležitá absence možnosti osvobodit příjmy po 6-msíčním testu u nástrojů v obchodním majetku. Z toho vyplynula jedna skutečnost - v případě konzervativní obchodní strategie (tedy méně agresivní, dlouhodobé investice) je lepší investovat jako fyzická osoba-nepodnikatel z osobních peněz, v případě spekulativní povahy investování s předpokladem nákupu a rychlého prodeje je lepší investovat z majetku firmy.

Investovat z obchodního majetku má i však svá pozitiva. Nejdležitější je především možnost uplatnit celé da ové ztráty, což povaha stanovení základu daní podle §10 ZDP neumožňuje. Tato okolnost je podstatná v okamžiku, kdy investorovi nastane ztrátové období, což se občas děje i jinak velmi připravenému a zkušenému obchodníkovi. Dalším pozitivem jsou i širší možnosti uplatnit da ových výdajů, například zaizení odpisů hmotného majetku, tj. hlavně nezbytné výpočetní techniky.

Příklad 3.

Fyzická osoba **p.Svoboda**, 33let, obchoduje na burze s investičními nástroji jako osoba samostatně výdělečně činná, tento druh činnosti je jeho hlavním podnikáním. Jeho příjmy tak spadají do

ustanovení §7 odst.2 písm.b) ZDP jako příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů.³⁶

Co se týká obchodování s investičními nástroji, pan Svoboda obchoduje jako tzv. intradenní obchodník, tzn. že daný obchod realizuje v průběhu jednoho obchodního dne, nikdy nedrží otevřenou pozici přes noc. Obchoduje výhradně prostřednictvím brokerů v USA, jeho hlavním obchodním instrumentem jsou akcie. Z hlediska daňové povinnosti vůči správci daní vede přesnou evidenci obchodů jednak ve formě obchodního deníku, tak i pomocí výpisů z účtu od brokera.

Tabulka 3.: pohled k příkladu 3.

Měsíc	Příjmy	Výdaje	Měsíc	Příjmy	Výdaje
Leden	85 300	79 600	červenec	30 890	27 470
Únor	66 730	75 984	Srpen	69 568	60 430
Březen	49 115	52 342	Září	59 717	66 950
Duben	33 140	63 560	říjen	78 911	82 675
Květen	24 678	34 709	Listopad	55 377	61 208
červen	50 456	51 239	Prosinec	42 597	46 940

řešení 3.

Základ daně podle §7 ZDP:

Pan Svoboda uplatňuje skutečnou výši výdajů, v nichž už jsou zahrnuty veškeré výdaje související s obchodováním – poplatky brokerovi, nájemné softwaru, odpisy výpočetní techniky.

$$ZD = \text{Příjmy} - \text{Výdaje} = 646\,479 - 703\,107 = -56\,628 \text{ K}$$

Tímto tedy panu Svobodovi vznikla dle §5 odst.3 ZDP daňová ztráta, kterou si může dle §34 odst.1 ZDP odečíst od základu daně nejpozději v 5 zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po zdaňovacím období 2009, ve kterém ztráta vznikla. Pan Svoboda samozřejmě musí podat daňové přiznání v etně zvláštní přílohy daňového přiznání pro poplatníky uplatňující odíatelnou položku.

³⁶ Zákon č. 586/1992Sb. §7 odst.2 písm.b)

Vzhledem k tomu, že pan Svoboda je osobou samostatně výdělečnou, vztahuje se naňho samozřejmě dle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění p.p., povinnost platit zálohy na zdravotní a sociální pojištění, bez ohledu na to, že se v tomto zdaňovacím období nacházel ve ztrátě. Institucím sociálního zabezpečení tedy ještě musí navíc odvést $12 \times 1720 = 20\,640$ Kč na sociální pojištění (částka 1720 Kč je pro rok 2009 minimální měsíční zálohou při hlavní činnosti) a zdravotní pojiškovna pak $12 \times 1590 = 19\,080$ Kč na pojištění zdravotní (částka 1590 Kč je také minimální měsíční zálohou při hlavní činnosti).

Z podstaty tohoto příkladu vyplývá podstatná výhoda obchodování s investičními nástroji zaizenými do obchodního majetku podle §7 ZDP, tj. možnost uplatnění daňové ztráty a podstatně širší možnosti uplatnění souvisejících výdajů. Nepříjemná je ovšem nutnost platit zákonné pojištění za situace, kdy obchodník s investičními nástroji není schopen dosáhnout zisku.

Příklad 4.

Fyzická osoba p. Tomášek, je daňovým rezidentem České republiky, v roce 2009 měl příjmy ze závislé činnosti ve výši 250 000 Kč, dále příjmy z investičních nástrojů, výhradně ze zahraničí. Konkrétně šlo o dividendový příjem z akcií společnosti INTEL Inc. ve výši 700 USD (5000 akcií x 0,14 USD dividendy na akcii) ze dne 5.5. 2009, dále dividendový příjem z akcií společnosti VOLKSWAGEN AG, ve výši 2130 EUR (1500 akcií x 1,42 EUR dividendy na akcii), v Německu mu byla sražena daň ve výši 320 EUR. Navíc inkasoval úrokový příjem z amerických dluhopisů US Treasury Bonds 5 years ve výši 1650 USD.

Řešení 4.

Jako rezidentu ČR majícímu neomezenou daňovou povinnost v ČR podléhají všechny celosvětové příjmy pana Tomáška zdaněny v ČR. V souvislosti s problematikou mezinárodního zdanění však budeme muset použít ustanovení platné Smlouvy o zamezení dvojího zdanění (dále SZDZ), které mají přednost před českým ZDP a které má ČR s příslušnými zeměmi uzavřeny.

a) DZD podle §6 ZDP

$$DZD_{\S 6} = 250\,000 \times 1,34 = 335\,000 \text{ K}$$

b) DZD podle §8 ZDP

SZDZ se Spojenými státy americkými .32/1994 Sb., ve článku .10 stanoví podmínky zdanění dividend ve vztahu rezidentů ČR a USA. V článku 10 odst.1 SZDZ s USA se stanoví: *Dividendy vyplácené společností, která je rezidentem v jednom smluvním státě, osobě, která je rezidentem v druhém smluvním státě, mohou být zdaněny v tomto druhém státě.*³⁷ Z toho by vyplývalo, že dividendy firmy INTEL se zdaní pouze v ČR. Je třeba ovšem upozornit také na ustanovení článku .10/2, který umožňuje USA zdanit tyto dividendy daní ve výši 5% v případě, že by skutečný vlastník akcií z ČR vlastnil více než 10% podíl na hlasovacích právech ve společnosti vyplácející dividendy, nebo daní ve výši 15% ve všech ostatních případech. Daňové orgány však žádnou daň nesrazily a pan Tomášek dividendy INTELU daní pouze v ČR.

V souvislosti s úrokovým příjmem z amerických dluhopisů SZDZ s USA hovoří v článku .11 odst.1 takto: *Úroky, které mají zdroj v jednom smluvním státě a které skutečně vlastní rezident druhého smluvního státu, podléhají zdanění pouze v tomto státě.*³⁸ Z toho opět vyplývá, že pan Tomášek bude danit pouze v ČR.

$$DZD_{\S 8 \text{ USA}} = (700 + 1650) \times 19,06 = 44\,791 \text{ K}$$

SZDZ s Německem .18/1994 Sb., stanoví pro příjmy z dividend v článku .10 odst.1 stejné podmínky jako SZDZ s USA, ovšem v ustanovení článku .10 odst.2 uvádí podíl na hlasovacích právech 25% nutný k zdanění dividend v Německu daní ve výši 5% hrubé částky dividend a pro ostatní případy možnost zdanění ve výši 15% hrubé částky dividend.³⁹ Sražená částka je tedy oprávněná. Pokud pan Tomášek ovšem prokáže zaplacení daní v Německu, může podle §38f ZDP zaplacenou část započítat z daňové povinnosti v ČR metodou **zápočtu prostého**.

Ta stanoví následující postup:

1.) výpočet daní z celosvetoových příjmů : $(335\,000 + 44\,791 + 56\,445) \times 0,15 = 65\,435 \text{ K}$

³⁷ SZDZ .32/1994 Sb.,lánek 10 odst.1

³⁸ Tamtéž, lánek 11 odst.1

³⁹ SZDZ .18/1984 Sb., lánek 10 odst.2

2.) výpočet poměrné části daní, kterou lze započíst:

Příjmy ze zahraničí: $44\,791 + 56\,445 = 101\,236\text{ K}$

Celostátní příjmy: $101\,236 + 335\,000 = 436\,236\text{ K}$

Koeficient zápočtu: $(101\,236 / 436\,236) \times 100 = 23,2\%$

Max. částka k zápočtu: $65\,435 \times 0,232 = 15\,180\text{ K}$

3.) zápočet

Zaplacená daň v Německu: $8\,480\text{ K}$

Max. částka k zápočtu: $15\,180\text{ K}$

Daň neuznaná k zápočtu: 0 K

Daň po zápočtu: $65\,435 - 8\,480 = 56\,955\text{ K}$

Roční sleva na dani dle §35ba: $24\,840\text{ K}$

Daň po slevě: $32\,115\text{ K}$

Pro výpočet veškerých cizích měn jsem použil jednotný kurz MF dle ustanovení §38 odst.1 ZDP (viz. Kapitola 2.2.4).

Z názorného příkladu pana Tomáška je vidět, že při investování na zahraničních kapitálových trzích je potřeba počítat i se zahraničním zdaněním, a proto by se potenciální investor před investicí neměl seznámit pouze se zákonem o daních z příjmu, ale i s patřičnou Smlouvou o zamezení dvojího zdanění, aby se vyhnul nepříjemným překvapením, i minimálně z toho důvodu, že taková Smlouva má přednost před ZDP. Nicméně z globálního hlediska se český investor nemusí dvojího zdanění nijak obávat, protože česká republika má uzavřeny SZDZ s naprostou většinou zemí, kde lze v souhlasnosti na kapitálových trzích investovat.

4. Návrh zlepšení zákona o daních z příjmu

Základním nedostatkem zákona č. 586/1992 Sb., ve znění p.p., je neodpovídající pokrytí všech možností, které současný kapitálový trh nabízí v souvislosti s obchodováním s investičními nástroji. Dalším nedostatkem, neméně zásadním, je absence jasného definování všech investičních nástrojů, tak, aby nemohlo docházet k dvojímu výkladu zákona o daních z příjmů. Proto navrhuji:

4.1 Vazba na zákon o podnikání na kapitálovém trhu

Podle ustanovení ZDP není možno jasně definovat, co všechno se rozumí pojmem „cenné papíry“. Definici tohoto pojmu v zákoně nenalezneme, tento pojem se však nachází v §4, §8, §10 ZDP, aniž bychom mohli s určitostí stanovit konkrétní příjmy, které se k tomuto pojmu vztahují. Jak již bylo popsáno v kapitole 1.1 a 1.2, z pohledu všech investičních nástrojů, resp. definice tohoto pojmu, je zpracován v zákoně č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu. Také pojem „investiční nástroj“ je za dnešní situace mnohem výstižnější než pojem „cenný papír“. Bohužel, vazbu na zákon o podnikání na kapitálovém trhu je v ZDP obsažena pouze v §4, který pojednává o osvobození od daně za určitých podmínek, a poté v §22 a §38e, které se týkají příjmů nerezidentů. Proto, aby ustanovení ZDP reflektovala vývoj v možnostech obchodování s investičními nástroji, je nezbytné, aby byly do ZDP doplněny odkazy na zákon o podnikání na kapitálových trzích v podstatě větší míře než doposud. Toto se týká zejména ustanovení §7, §8, §10 ZDP, kde je možné zastoupení investičních nástrojů nejmarkantnější. Až poté bude možno s jistotou klasifikovat, do jaké skupiny kterého ustanovení jednotlivé příjmy z investičních nástrojů opravdu spadají. Zde je nutno podotknout, že tato úprava by velmi pomohla i pracovníkům správce daně, kteří se dříve s některými investičními nástroji v praxi doposud nesetkali, a tak často rozhodují v této problematice nejednotně.

4.2 Hodnota podkladového aktiva

Z podstaty n kterých investicích nástroj (futures kontrakty, opce, m nové páry), jak bylo popsáno v kapitole 1.2, je nemožné stanovit nákupní a prodejní cenu takového nástroje, protože investor nenakupuje žádné aktivum, pouze je mu blokována ur itá záloha a obchod je vypo ádán v budoucnosti. Smysl stanovení základu dan pro výpo et da ové povinnosti, tedy rozdíl mezi p íjmy a výdaji, je v tomto p ípad neaplikovatelný, nebo investor v okamžiku obchodu ovládá hodnotu podkladového aktiva, která je v í jeho možnostem obrovská, navíc tuto hodnotu reáln nevlastní. Proto je nesmyslné, aby byla zapo tena do základu dan , jak to ZDP v sou asné době uvažuje.

Pro §22 odst.1 písm.g) bod 4 ZDP, který definuje nerezident m mimo jiné p íjmy z investicích nástroj , existuje v §36 odst.4 ZDP d ležitý odkaz: *U p íjm uvedených v §22 odst.1 písm. g) bod 4 se do základu dan pro zvláštní sazbu dan nezahrnuje hodnota podkladového nástroje nebo aktiva.*⁴⁰ Toto ustanovení je velmi podstatné, základem dan jsou s ur itostí pouze skute né p íjmy z obchodování. Pro da ové rezidenty eské republiky však stejné ustanovení, jak pro základní sazbu dan , tak i zvláštní sazbu dan chybí. Podstat obchodování s výše uvedenými investicemi nástroji toto ustanovení z hlediska da ové povinnosti pln posta uje, proto navrhuji jeho dopln ní do ZDP ve vztahu k p íjm m z investicích nástroj podle §7, §8, §10 ZDP.

4.3 Zdan ní tzv. shortování investicích nástroj

Sou asný kapitálový trh umož ůje tzv. shortování (neboli tzv. krátký, prázdný prodej). Podstata tohoto obchodování je popsána v kapitole 1.2, zjednodušen se jedná o situaci, kdy investor nejprve investicích nástroj prodá (podle ZDP p evod) a p í uzav ení pozice (podle ZDP nabytí) zp tn nakoupí, p íjmem je rozdíl mezi prodejní a nákupní cenou.

Z hlediska zdan ní tohoto p íjmu m žeme uplatnit ustanovení §10 odst.1 písm.b) ZDP hovo ící o p íjmech z p evodu cenného papíru. Problémem je ovšem ustanovení §4 odst.1 písm.w) o osvobození p íjm z prodeje investicích cenných papír za ur itých podmínek. Z formulace tohoto ustanovení není ovšem jasné, zda je

⁴⁰ Zákon .586/1992 Sb., §36 odst.4

toto ustanovení možno uplatnit i na tzv. shortování investičních nástrojů i nikoliv, což může být pro drobného investora podstatné při výběru investiční strategie.

Proto navrhuji doplnění tohoto ustanovení buď ve smyslu nemožnosti uplatnit osvobození od daně pro tzv. shortování, nebo ho doplnit, aby jeho aplikace byla jasně obhájitelná, což ovšem samozřejmě závisí na pohledu zákonodárců na tento problém. V druhém případě by se poté formulace ustanovení §4 odst.1 písm.w) mohla podobat: *p esáhne-li doba mezi nabytím a převodem těchto cenných papírů doplnit v této nebo mezi převodem a zprávným nabytím těchto cenných papírů při tzv. krátkém prodeji.*

4.4 Zdanění opcí a příjmů souvisejících

Zdanění opcí, neboli příjmy z edkupních práv na cenné papíry, postihuje §8 ZDP. Ten však v odst.2 písm.b) říká, že za příjmy z kapitálového majetku se považují *příjmy z prodeje edkupního práva na cenné papíry*. Z kapitoly 2 však víme, že opce mohou mít jako podkladové aktivum kromě cenných papírů mnoho dalších aktiv, například komodity, finanční indexy, měnové páry, úrokové míry. Proto je nutno toto vágní ustanovení znatelně rozšířit a upřesnit, například nejlépe ve vazbě na zákon o podnikání na kapitálovém trhu.

Z povahy opcí vyplývá ještě další možný příjem, a to inkasování opční prémie při tzv. vypisování opcí. Na tento možný příjem nepamatuje ZDP ani zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Svou povahou bychom ho dnes nejspíš zařadili do příjmovosti §10 ZDP jako ostatní příjem, nicméně žádné ustanovení v §10 ZDP tomuto příjmu neodpovídá. Nejblíže je opatření odst.1 písm.b) §10 ZDP jako příjem z převodu cenných papírů, ovšem když k nedojde k uplatnění opce, k žádnému převodu nedochází. Tento druh příjmu je ovšem nutno jasně definovat, nebo vypisování opcí je mezi profesionálními investory velmi oblíbenou investiční strategií. Proto navrhuji doplnit do §10 ZDP jednoduchou větu, a to: *Ostatními příjmy,..., jsou zejména: 1) příjmy z inkasované opční prémie při vypisování opcí.*

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat souasný stav v oblasti zdanění investičních nástrojů, na základě konkrétních příkladů popsat mechanismy zdanění a optimalizace a navrhnout zlepšení zejména legislativní úpravy.

Analýza zákona o daních z příjmu v oblasti zdanění investičních nástrojů, se kterými mohou fyzické osoby obchodovat, přinesla poznatky o v jistých směrech nedostacích, v jiných směrech zase o zastaralosti stávající právní úpravy. Jedná se zejména o nedostatečnou definici konkrétních investičních nástrojů tak, aby příjmy z obchodování s nimi mohly být transparentně zdaněny. Dále zákon o dani z příjmu nepočítá s n kterými možnostmi, které souasný kapitálový trh nabízí, tj. dostupnost široké nabídky různých finančních derivátů, opcí, a nových páru drobnému investorovi, a v platném znění pak vůbec nepostihuje problematiku jejich zdanění. To se týká zejména tzv. shortování všech aktiv, rozličných příjmů z obchodování s opcemi a deriváty. Pro stanovení základu daně z příjmů z obchodování s investičními nástroji pak zákon o daních z příjmu prakticky vůbec nezpracovává problematiku hodnoty podkladových aktiv z hlediska rezidentů, ke kterým se daný investiční nástroj má vztahovat, což je z mého pohledu značné negativum celé právní úpravy, nebo za nepříznivé situace má dojít ke stavu, že v důsledku značné hodnoty podkladového aktiva by investor mohl mít naprosto neúměrnou daňovou povinnost. V oblasti klasických investičních nástrojů, zde mám na mysli zejména akcie, cenné papíry kolektivního investování a dluhopisy, zákon o daních z příjmů stanovuje jasná a nezpochybnitelná pravidla pro jejich zdanění.

Konkrétní příklady drobných investorů napovídají, jakým způsobem může investiční strategie ovlivnit daňovou povinnost. Investor mezi fyzickými osobami, investujícími z vlastních prostředků, nahraňuje zejména 6-msíční test pro osvobození příjmů a dále skutečnost, že případné příjmy nespádají do vyměnovacího základu pro odvod zdravotního a sociálního pojištění. Proto se jako fyzická osoba neživnostník vyplatí investovat jako dlouhodobý investor. Fyzické osoby-živnostníci investující z obchodního majetku zase mají výhodu možného uplatnění případné daňové ztráty podle §34 ZDP v následujících zdaňovacích obdobích, což přímo nabízí v tomto případě

zvolit ziskovější, ale také riskantnější investiční strategii, spíše spekulativního charakteru. Ustanovení §7 ZDP pak také v tomto případě umožňuje širší uplatnění nákladů souvisejících s obchodováním.

V závěrečné části jsem pak navrhl možná řešení dílčích nedostatků zákona o daních z příjmu v oblasti investičních nástrojů, které vycházejí z provedené analýzy. Jde zejména o účinnější napojení na už existující platné normy, zejména na zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, který jasně definuje jednotlivé investiční nástroje. V ostatních případech nedostatky by pomohly nepříliš složité aktualizace stávajících ustanovení, které by však významně objasnily situaci a zamezily možnému dvojímu výkladu.

Možnosti investování na finančních trzích jsou dnes díky masivnímu rozšíření výpočetní techniky nepochybné a má k nim dnes přístup prakticky každý občan České republiky. Složitost a nejasnost jejich zdanění však může vést k jedinému – buď k zatajování skutečných příjmů, nebo tuzemské finanční orgány mají velmi omezený přístup k údajům o příjmech českých občanů z obchodních útvarů v zahraničí, zejména v USA, nebo ke snaze úplně se vyhnout daňové povinnosti přestěhováním svých aktivit do některé země z tzv. daňových rájů. Doufám, že jsem svojí bakalářskou prací přispěl alespoň dílčím způsobem k objasnění a zachycení nejmarkantnějších nedostatků stávající úpravy.

Zdroje

- (1) *Daňová povinnost*. [online]. [cit. 2010-04-01]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=da_066.htm.
- (2) DRÁB, O. a DRÁBOVÁ, M. Změny daňových předpisů od 1.1.2009. *Dan a právo*. 2009, .2, s.2-3. ISSN 1211-7293.
- (3) HOVORKA, M. *Praktický průvodce zákonem o daních z příjmu*. Ostrava: Sagit, 2003. 399 s. ISBN 80-7208-372-4.
- (4) KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. 279 s. ISBN 80-902752-2-2.
- (5) *Motivy offshore podnikání*. [online]. 2005 [cit. 2010-04-22]. Dostupné z: http://www.danovyraj.cz/index.php?id_document=2306
- (6) NIGRIN, J. Příklady z praxe-ZDP. *Dan a účetnictví – bez chyb, pokut a penále*. 2010, .3, s.29. ISSN 1214-522X.
- (7) *Obchodujeme forex II.* [online]. 2005 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z: <http://www.financnik.cz/komodity/zkusenosti/forex-II.html>
- (8) PIKAL, V., ŠIMÁK, P. *Slabikář daní z příjmu fyzických osob*. Praha: ASPI, 2002. 446 s. ISBN 80- 86395-23-5.
- (9) POKORNÝ, J. *Úspěšnost zaručena*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2004. 207 s. ISBN 80-7204-348-X.
- (10) POLÁK, M., KOPÍVA, J. a BARANYKOVÁ, M. *Daň z příjmu fyzických osob* 2009. 4. vyd. Brno: CERM, 2009. 107 s. ISBN 978-80-214-3965-8.

- (11) REJNUŠ, O. *Peněžní ekonomie*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007. 286 s. ISBN 978-80-214-3466.
- (12) REJNUŠ, O. *Finanční trhy*. Ostrava: KEY Publishing, 2008. 559 s. ISBN 978-80-87071-87-8.
- (13) *Seznam licencovaných obchodníků*. [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/kapitalovy-trh/seznamy/obchodnici/>
- (14) SMLOUVA o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku mezi Českou republikou a USA .32/1994 Sb.m.s.
- (15) SMLOUVA o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo .18/1984 Sb.m.s.
- (16) STUPAVSKÝ, M. *Jistota na dlouhou dobu*. [online]. 2007 [cit. 2009-11-04]. Dostupný z www: <http://www.penize.cz/29440-swap-jistota-na-dlouhou-dobu>
- (17) ŠIROKÝ, J. a kol. *Daňové teorie s praktickou aplikací*. Praha: C.H.Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.
- (18) VESELÁ, J. *Investování na kapitálových trzích*. Praha: ASPI, a.s., 2007. 703 s. ISBN 978-80-7357-297-6.
- (19) VYBÍHAL, V. *Zdaňování fyzických osob 2009*. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-2998-5.
- (20) Zákon . 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění p.p.
- (21) Zákon . 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění p.p.

(22) Zákon .455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění p.p.

(23) Zákon .563/1991 Sb., o ú etnictví, ve znění p.p.

Seznam tabulek

Tabulka 1.: pohled k příkladu 1.	39
Tabulka 2.: pohled k příkladu 2.	43
Tabulka 3.: pohled k příkladu 3.	45

Seznam příloh

Příloha 1: Seznam licencovaných obchodníků s CP
Příloha 2: Ukázkový graf z analytického softwaru
Příloha 3: Výpis z účtu

Příloha 1.

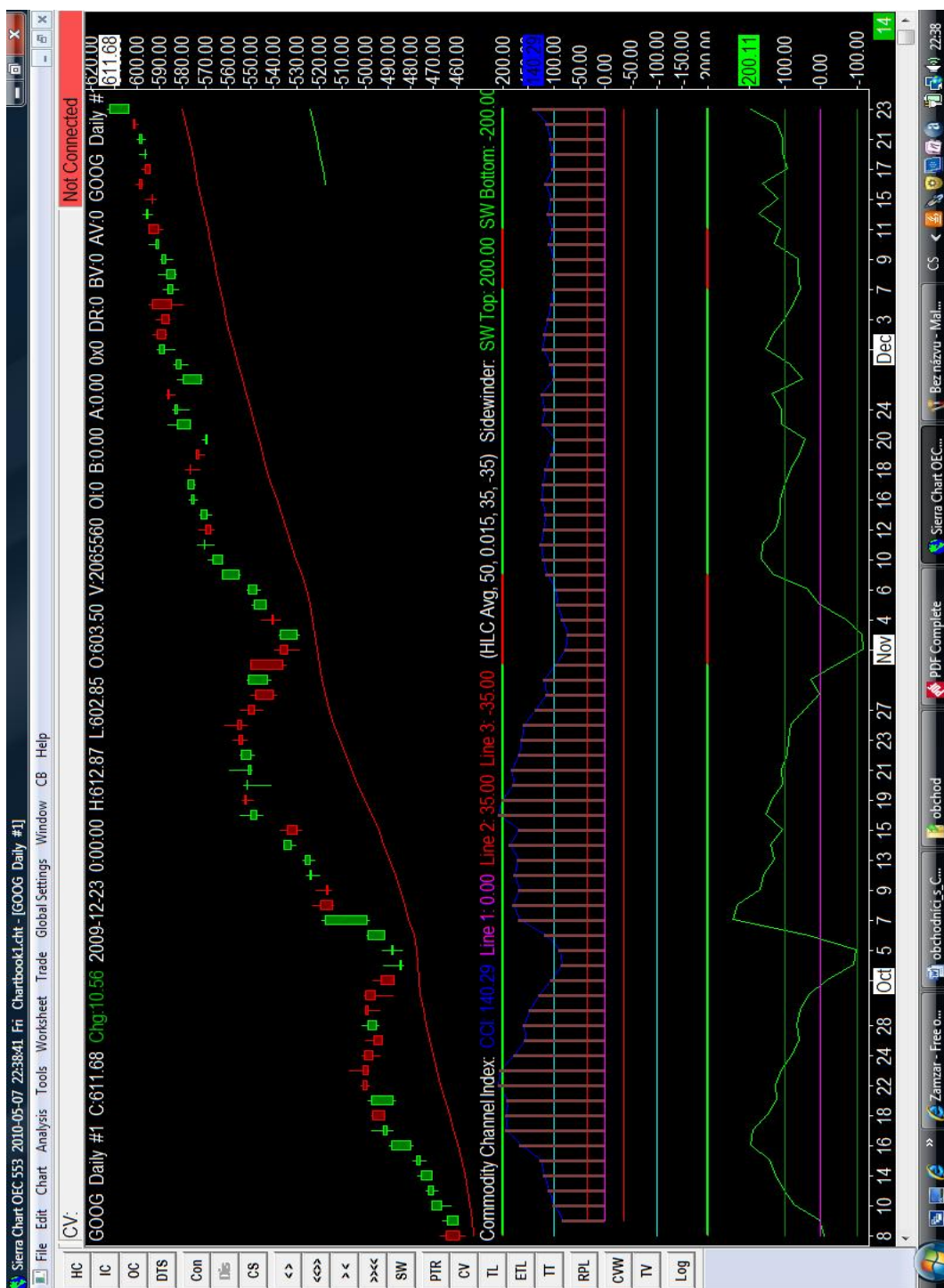
Obchodníci s cennými papíry s licenci NB

Název společnosti	www stránky
Fio, burzovní společnost	www.fio.cz
Colosseum	www.colosseum.cz
A&CE Global Finance	gf.ace.cz
AKCENTA CZ	fx.akcenta.eu
ATLANTA SAFE	www.atlanta.cz
ATLANTIK finanční trhy	www.atlantik.cz
Bank of Tokyo-Mitsubishi	www.nl.bk.mufg.jp
BH Securities	www.bh-securities.cz
BRE Bank	www.mbank.cz
brokerjet české spojitelný	www.brokerjet.cz
CALYON	www.calyon.cz
CAPITAL PARTNERS	www.capart.cz
Citfin - Finanční trhy	www.citfin.cz
Citibank Europe	www.citibank.cz
COMMERZBANK Aktiengesellschaft	www.commerzbank.cz
Conseq Investment Management	www.conseq.cz
CYRRUS	www.cyrrus.cz
CYRRUS CORPORATE FINANCE	www.cyrrus.cz/ccf
česká spojitelná	www.csas.cz
českomoravská záruční a rozvojová banka	www.cmzrb.cz
československá obchodní banka	www.csob.cz
SOB Asset Management	www.csobam.cz
Deutsche Bank Aktiengesellschaft	www.db.com/czechrepublic
EFEKTA CONSULTING	www.efekta.cz
FINANCE Zlín	www.financezlin.cz
Fortis Bank	www.merchant.fortisbank.com
GE Money Bank	www.gemoneybank.cz
Generali PPF Asset Management	www.ppf.cz
Global Brokers	www.globalbrokers.cz
HSBC Bank	www.hsbc.cz
ING Bank	www.ing.cz
ING Investment Management	www.ingfondy.cz
J & T BANKA	www.jtbank.cz
JER Real Estate Advisors	www.jer.com
Jung, DMS & Cie	
KEY INVESTMENTS	www.keyinvestments.cz
Komerční banka	www.keyinvestments.eu
LBBW Bank CZ	www.trading.kb.cz
Merx	www.lbbw.cz
Oberbank	www.merx-as.cz
	www.oberbank.cz

Patria Direct	www.patria-direct.cz
Patria Finance	www.patria-finance.cz
Pioneer Asset Management	www.pioneer.cz
PPF banka	www.ppfbanka.cz
PRIVAT BANK	www.privatbank.at
PROVENTUS Finance	www.proventus.cz
Raiffeisenbank	www.rb.cz
RSJ	www.rsj.cz
SARF	www.sarf.cz
Saxo Bank	www.saxobank.cz
The Royal Bank of Scotland	www.rbs.cz
UniCredit Bank	www.unicreditbank.cz
Volksbank	www.volksbank.cz
Všeobecná úverová banka	www.vub.cz
Wallich & Matthes	www.wallich.cz
WOOD & Company Financial Services	www.wood.cz
X-TRADE BROKERS	www.xtb.cz

Příloha 2.

Denní graf akcí společnosti GOOGLE Inc., zobrazený v analytickém softwaru Sierra Chart, ceny jsou zobrazeny ve formě svíčkového grafu a doplněny o indikátory pro ekoupenosti CCI a klouzavé průměry zavrácání cen.

Příloha 3.

Příklad možného příběžného výpisu z účtu, kterým může investor dokladovat správcí dan svého majetek ve formě investičních nástrojů. Uvedený příklad pochází od společnosti BrokerJet České spořitelny, jednoho z nejpopulárnějších online brokerů v České republice.

brokerjet ONLINE BROKER ČESKÉ SPOŘITELNY								
<div><div><div>Pan Jan Novák Božetěchova 1454/7 612 00 Brno Česká republika Datum narození: 1.1.1950</div><div>Klientské č.: 49112 Číslo účtu CP: 49112-01 Vystaveno v Praze dne: 03. Duben 2010 17:35</div></div></div>								
VÝPIS Z ÚČTU VLASTNÍKA								
Ke dni: 31. Březen 2010								
ISIN	Kód burzy	Jednotka Měna	Počet kusů	Označení cenného papíru	Datum kuponu Datum splatnosti	Cena CP Deviz. kurz	Tržní hodnota Tržní hodnota CZK v CZK	Poplatek
CZ0005112300	PSP	KS CZK	280,000	CEZ AS INH. KC 100		890,3000	249.284,00	0,00
DE000ENAG999	ETR	KS EUR	575,000	E.ON AG N.A		27,3350 0,039308	15.717,63 399.856,51	0,00
CH0000816824	ZRH	KS CHF	300,000	OC OERLIKON CORPORATION AG NAMENS-A		35,8200 0,056116	10.746,00 191.494,98	0,00

brokerjet České spořitelny, a.s., Evropská 2690/17, 160 00 Praha 6, IČ: 27 08 86 77
zapsaný v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 8906
Tel.: +420 224 995 777, Fax: +420 224 995 715, E-mail: help@brokerjet.cz, www.brokerjet.cz

Strana: 1
Celkem stran: 2